

Polem.
4897.

Continentur.

1. Orvosló Ispitály.
2. Funktus öt rövid Breuk.

1664

1079

Hjör

~~144, 0444~~
~~Act. 1. 2. 3.~~
 18

(~~...~~)
 En aditio differens
 ab alio ibidem
 ...

RMK. I. 10. 18.

ORVOSLO ISPITALY.
Collegij Melyben *Syrmariensis*
Soc. EGY O-KOSTÁNY
 PRÆDICANS

Adalga Az *inimicus*
 Igaz Romai Pápista Hitre,
 Calvinista vallásból meg-tért Ember-
 nek erős NYOLCZOKAI ellen
 ok nélkül való haszonralan
Arany úrközeiben. 1690
 Feje falban-veréstől orvo-
 sztatik.

Egy
 Frater Misericordiæ által.

Rom. 1. v. 12. 13. 21.
 Elmélkedésekben hívságofokká vál-
 tak, meg-ferétedet az ő esztelen
 szívók, és bölcsenek álitván ma-
 gokat, Bolondokká lóttek.

Ira. 19. v. 14.
 Az Ur közikbe elegyítette a' Szédítő
 lelket és úgy tántorodnak s csava-
 rognak minden munkájokban,
 mint &c.

ELŐL IARO BARAT,
SAGOS KÖSZÖNTÉS.

A. C. K. H. G. L. T. C. I.

TITKOS BARATOMNAK

Köszönetem után egelse-
ges agyvelőt, és jozanon
éltre való meg-térést
kévánok.

I. J Uta kezemben a' te bő-
csületes fejetlen láb irátod, és e-
sze veszet *Farkas szőre* színű Ba-
rátsági *Dorgálásod*. T. B. melyben
hogy az te titkos, de szakadozott
palást alol magát könnyen ki mutato ne-
vedet láttam, noha Datumját nemie
olvastam, mindgyárt gondolám, hogy ez
el. mult 1663. esztendőben, Sz. Jakab
havának 21. napján költ. Mert valoban
meg mutattad abban a' *Canicula* gőzölge
füsttől nagy erőt vet Seniorsághoz il-

A 2

lend

lendő okosságodat; mely noha bolond-
ságnak láttzik okosoknak; de téged, mint
Erős Calvinistát, jo erős régi süstös szalma-
kopiákkal, az győzhetetlen Romai Anya-
szentegyház falait, mint valami fal-ronto-
kosokkal kényszerített szurkálni; sőt im-
már Nyolcz erős lelki Bátyáit *Bl-hajlos*
Pápiának (hogymár) le-is dőjtette ve-
led. csak hogy markodban törétvén,
pozdorjás kopiád, a ROMA falainak ha-
nyatt homlok estél, és Nagy fejedet, a
Szent Péter kemény kő-szálában veréssel
sértetvén, oly nagy *χρῆμα ἀπαδείας*
szarvad-nót az agláranczos homlokodo-
ban; hogy abbul ugyan nagyot kuhinto
kürtötis csináltál magadnak csatázo lel-
ked diadalmának ordítására; akarom
mondani, az egész Magyar ország előt fe-
jedre származot szégyen vallásod ki-kiál-
tására.

2. Mert valaki jözan fővel meg-te-
kinti a' Nyolcz okok ellen okosság nélkül
valo irásodat, meg láttya abból, hogy te
semmit sem törődtél azon, hogy okosan,
bölcsen, emberségesen ahoz szolly, a' mi
a' dolgot illeti; arra felelly a' mi a' nyolcz
okokban szivedet sérti; hanem csak té-
továzol, és arról szaporitasz szót a' mi
nem oda illik. Valaki olvassa irásomat
pedig

pedig, nyilván észébe veheti ebből sok te-
mérdek hazudásodat, ostoba szent Irás
csigázásodat, Istenetlen káromlásodat, ha-
mis rágalmazásodat, gyermeki Sophisti-
káló bizonyírásiadat, helytelen Conse-
quentiaidat, régi Sz. Atyákkal, Pápista és
Calvinista Doctorokkal, sőt tennen ma-
gaddal sok ellenkező mondasídat.

3. Kire nézve azon csudálkozom, hogy
merted Tekintetes és Méltóságos Urak,
Nagy nemes személyek, Isten szomju-
hozó lelkeknek hazug, Sz. irást hamis vé-
lekedések állatására csigázo, Isten ellen-
káromkodo, Pápista Vallás rágalmazo,
az igazsággal és magaddal ellenkező, em-
berséges emberhez illetlen irásod régen-
meg bűszhótsőpreiteleiben adni? Azt tu-
dod, hogy oly vakparasztok azok a' nagy
emberek, a' kiket hofszu *Præfabulatio*-
od-ban bé hoztál, hogy Sz. Irás Izrael
tisztá forrása gyanánt szomjan iszák a'
hazug, tudatlan mind nyelved irásod za-
varos moslekit? azt véledé hogy eszékbe
nem veszik esztelen feleletidet, a' Sz. irás-
nak s-Pápista Doctoroknak böcsületes
neve alatt agya törött fejednek hamis
magyarázást? Igenis értik s-oly hiszme-
ben vagyok, hogy mind szádát pennádat
megis rántják azért, hogy tudatlan szö-
szaporitással, hazug irással csak csegérez-
tetted,

etted, és el-árultad vallásokot inkább,
 hogy nem oltalmaztad. Méltó is hogy ne
 csak erős vas karikát orrodra, hanem ke-
 mény Zabolátis vessenek kegyes Patro-
 musid a' szádba, és ne szenvedgyék, hogy
 oly gyűlölséges infamiákkal terhellyed
 a' keresztyén Császárt, Királyokat, Ura-
 kat, és minden rendeket; kiket közönsé-
 gesen bálványozó nével illetz, hogy a' ke-
 nyeres imádják, kegyenczében sűls Istenek
 legyen etc.

4. Vallyon s-mire valok ezek! A'
 Pápisták Coronai méltosággal parancsolnak a'
 lelkiismeretnek. A' Sáskáknak nincsen ki-
 rályok; de ezeknek (Pápistáknak) vagyon.
 Titok! A' Pápista vallást Török Pogányhoz
 hasonlítod etc. mire valok, mondam, ezek
 hanem csak gyűlölség, és háboruság
 gerjesztésére? Nem elég hogy az Ország
 Romlási okairól való rut mocskos irásod-
 ban Gyermekek nével rutitottad Koronás
 Királyunkat, hanem immár a' keresztyén-
 ségnek közönséges ellenségétől oltalmaz-
 zo hatalmatis gyűlöltetted? Tudom hog'
 te csak játéknak tartod ezeket, de más-
 nak nyelve is ugranék afféle szok után.
 Azért bár bellyeb falnád a' sipot T. B. és
 ha hitrül akarsz disputálni, ted félre a' já-
 ték szö szaporitást, rágalmazást, elszelen-
 csét.

ezél csapást; és tudományal, Szent írással
 fogj a' dologhoz; meg látod hogy ha-
 mar vége szakad a' patvarkodásodnak.

5. Hogy pedig az három kérdés nevű
 könyv tudos bölcs Authorát, nem tudom
 micsoda gyermekeskedésért, (igy gyer-
 mekeskedél te törött fejű vén gyermek)
 és Jesuitai mérgeért (igy gyomroskodol)
 menten meg-vesztesztesd; (igy hanyod-
 vated) meg hidd, hogy abból a' vesz/zö-
 ből Nagy fejedre magadnak nagyobb botor
 csinálsz, és akkor igazán Botnak a' végén
 lélsen a' fejed. Ne véd azt, hogy vagy
 megutálljuk, pökjük a' te méltóságos
 irátodat, vagy el-unnyuk okos bolondsá-
 giddal mocskolodni, és válsz nélkül bö-
 csatani.

6. Hanem imé ha észre akarsz térni (a'
 ki nem remélhetetlen) s-egészes agy-
 velőt akarsz be-törött fejednek (a' mite-
 hetséges) én mint *Frater Misericordia* I-
 stenes irgalmasságtól víveltetvén, egy Ora-
 voslo kórházba viszlek, noha nem örö-
 mest jólsz; a' hol mind forród lélsen az
 Igaságtól, csak álhasd, ha meg kopadtál
 is: mind *Cauteriumi* bélyegzed a' jobb
 kezeden, hogy meg-lásd ez után mit írsz:
 s-mind Helleborutod az agy-velőd pur-

gatiozására, hogy ennek utánna parancsollyon az okolság a' pennádnak. Ha egy kevésé keményebnek látnék a' Curálás tudod hogy afele nyavalyához vastag kézzel kell nyulni, kit én sem kíméllek. Azért jödra legyen ez Orvoslás szüübül kívánom, és a' csipke bokorban lakozónak jó akarattya szálljon fejedre.

AZ ELSŐ OKRVL.

Dorg.
Pag. 8. 9.

7. **I** Ráfodnak fejét és kezdetit tapasztalható hamisságokkal azon törőd, miként mutatád, hogy a' Pápista vallás huszon három dolgokban Uj, némellyeknek irások szeréntis. De mivelhogy azokat bővíti szerént elő nem hozod, nem a' Pápisták szavát, hanem az magad álmát beszéled. Mert kicsoda tagadgya a' Szírás méltóságát? ki mondgya hogy Uj az Halottakért való imádság? a' Mife szolgálatás &c. hogy mersz oly éktelen hazugságokat a' Pápistákra fogni? azt hiszedé, hogy el-hitetheted ezeket velünk csak ez egy dologgal, hogy te mondd?

Dorg.
Pagin. 10.
11.

8. Azt sem bizonyítod, hogy a' Cálvinisták Vallása Christus tudománya: nem igaz hogy Christus kárhoztattya a' Traditiokat, mint ti; hogy a' törvénynek betöltését lehetetlennek tanította &c. Azért

ért Christus nem Calvinista.

9. Azt sem találod, hogy a' Pápista vallásban szörnyű dolgokat tanítanak: mert a' hit dolgaiban és Anyaszentegyház végezésével erősfittetett igazságokban semmit olyat nem mutathatsz.

Dorg.
Pag. 12.
14. 15.

10. Ugyan akarva jádzol, vagy bolondoskodol; akarván próbálni, hogy a' vén emberhez nem illik a' Pápistaság; mert az Oltjának színté erőssen meg kell rágnod, melyhez erős fogak kívánatnak &c. Ilyen pedig foga törött bolondság, és vén emberhez illetlen gyermekeskedés a több bizonyításid.

Pag. 20.
ad 22.

Azért felte tévén bizonyosság nélkül való sok nyálaskodásidat, hogy a' fel. tett czél mellől el nem mehetsz, csak azt viszem Curálásra a' mi a' Nyolcz okot illeti, és okos fejedetsérti. Leg első oka penig a' Cálvinista Embernek, melyért Pápistává let c' volt. Mert:

A' Cálvinista Tudományok közzül csak egy fincsa'

Szent írásban.

Azaz, semmit azokban, a' miket a' Cálvinisták hisznek, vallanak, vagy tanítanak

Aj

tanak

10. tanak a' Romai Ecclesia ellen, a' Sz. írásban nem találják.

11. Erre te két rendbeli feleletet adtz. *Először*, csak hamar 23. cikkelyit a' Pápista hitnek akarod mutatni, hogy szent írásban nincsenek; úgy mint hogy a' Romai Püspökök Sz. Péter *successari* legyenek &c. De nem itt fája' fejed, ne tapogasd. Mert nem a' Pápista hitről itt a' kérdés; hanem a' Cálvinista Tudományról. Azért *nihil ad rem*: a' közbe vetett dolognak mi voltát nem illetik. A' Pápista Doctrokat pedig mely helyesen muſtráltatod, abból meg-ítilhetni, hogy citálad Cajetanust in 4. sententiarum q. 6. 4. 2. holon Cajetanus semmit nem írt in 4. sententia. Nagyám ez egynek!

12. Másodízora 27. levélről fogva, egészen a' 48. levelig, azon törtet nagy fejedet, hogy hatvan három dolgot, azok között, a' miket a' Romai Ecclesia ellen tanít a' Helvetica Confusio, Sz. írásból megmutatás; de semmit, tellyeliséggel, semmit a' Sz. írásban nem találál; hanem éppen és mindenestől csak magad tulajdon vakoskodásiddal akarod per *Consequentiam* (hogy már) a' Sz. írás hamis értelemre csigázot szavaiból ki huzni, ha ki huzhat-

nád.

nád. Példának okáért.

13. Ez helyből: *Ez ígéhez mellyet én parancsolok, semmit ne tegyetek, se semmit el ne vegyetek abból*; ezt hozod ki: Hogy a' Sz. írásból semmit sem kel adni, sempenig el venni. De Moyses nem mondgya Ez ígéhez mellyet *írok*, hanem mellyet *nektek szollok*; mely nem csak írásban, hanem íráskivűlis eleven tanítás által lehet. Azért olyat hoztál a' *Conclusioba*, mely in *Antecedente non est*.

14. E' szokból: *A Lélek bizonságot té-szen arról, hogy a' Lélek igazság*: azt állatod: hogy a' Sz. írásnak istenelésege, az az, hogy Istentől adatot írás, a' Sz. Lélek belső bizonság teteleből meg-probálatatik. De arrolis térszen bizonságot a' Lélek, hogy te bolondul bizonyítod abból az Szent Írás isteneléseget. Mert ezt a' bizonságot az elő hozot helyben nem olvastad.

15. E' mondásból: *Magyon igen erős bizonságunk a' Profetáknak beszédék mellyet hogy követtek, mint seicséghen a' lámpást, hol mivelisek*: ezt vonszod: hogy csak egyedül a' Sz. írás a' vallásban való minden Controversiáknak (vetélkedéseknek) el igazítására bizonyos Regula. De ennél a' lámpátnál sem olvasom, hogy csak egyedül a' *szent* írás. Ezt kellene pedig mutatnod a' szent írásban, mert erről van a' kérdés.

16. Ily

Dorg. pag. 27. Den. vers. 2.

Dorg. pag. 28.

Dorg. pag. 28. 2. Pet. 1. vers. 19.

Dorg. pag. 26.

16. Ily frissen mutatod penig a' több Calvinista Tudományokatis a' szent írásban. Azért csak ijeszteni, vagy elámítani akartad. 27. dik levelen el kezdvén 48. dik levelig, 63. bizonyoságid számával a' tudatlanokat; mert az nem több egy héján kettőnél, tudni illik;

Mind Sz. írás a' Calvistiknálvala mit *per bonam consequentiam*, az az a' Prädicans agya-tetzése izérent abból ki húzhatni. De a' Calvinista tudományt ilyen következés-képpen a' szent írásból kihozhatni. Azért.

17. Ugy meg lehet, csak hogy nem tudom mint ismerheszük bizonyosan semegcsalatkozhatatlanul, hogy azok a' Consequentiaák jok, melyeket a' Prädicans tetzése javal, és nem jo ez, *verbigra-tia*, kit edgy Pápiſta csinált a' minap edgy Prädicansfnak:

Quicunque dicit Prædicantem esse animal verum dicit, & dicit aliquid quod est de essentia Prædicantis. Sed quicunque dicit Prædicantem esse finem, dicit esse Animal. Ergo quicunque dicit Prædicantem esse finem verum dicit & dicit aliquid quod est de essentia Prædicantis. Ha ez helyes, tehát a' te Consequentiaidat Szamár csinálta. Ha helytelen, vallyon mivel jobbak, sőt mi-

Luc. 4.
v. 44.

ével nem rosszabbak a' te Consequentiaid ennél? ugy tetzik sokkal színefebb ez! Ha nem penyíszes a' te Consequentiaid, mert edgyez a' szent írással, ezis a' szent írással edgyez ilyen formán:

18. *Quicunque dicit Prædicantem esse, dicit aliquid conforme Scripturæ [Bt Prædicans]* Sed quicunque dicit Prædicantem esse Afinum, dicit esse. Ergo quicunque dicit Prædicantem esse Afinum, dicit aliquid conforme Scripturæ.

Luc. 4.
vers. 40.

Mit mondasz erre? veszem észembe, nem jo; mert neked nem tetzik: te hát a' mi tetzik neked jo, és szent lélektől csinált Consequentia; a' mi nem tetzik, penyíszes. Azért láddé hogy a' Sz. írásnak böcsületes neve alatt csak a' magad gondolkodásid alkotmányit árulod Isten igéje gyanánt; s nem nagy bárányozásé ez? Itillye meg a' kinek Isten okolságot adot! mégis te orozatlan bátorsággal azt mered mondani, hogy ugyan azon Calvinista tudományt, azokbul a' szent írási helyekből, a' Pápiſta Doctrok erősitik. Példának okáért.

19. Te ez helyből: *A' beszéd mellyet én szolgáltam az itili meg az engem meg-vevő az utolsó napon*; azt hozod ki: *A' Vallás dolga*

Dorg.
Pag. 27.

Ioh. 12.
v. 48.
Dorg.
Pag. 38.

14. dologában támadot Controversiákat az sz. írás itili meg, úgy mint Biro. A' Pápista Doctor csak azt mondgya: A' Christus eudománya itili meg az embereket; úgy mint Istennek kiadot törvénye; de azért nem a' törvény a' Biro; Micsoda orszá- val mondod hát, hogy a' Pápista Doctorok ebből azt állatták, hogy a' Szent írás Biro?

1. Iob. 5.

20. Tenéked e' szent hely: *A' lélek az a' ki bizonságot téstzen arról, hogy a' lélek is galság*: azt adgya elődbe: hogy az izent írálnak Istenségét elég az szent lélek belső bizonságtételéből meg próbálni. De ezt nem erőltiti ama Pápista Doctor, mondvan: *Ihol a' harmadik bizonság a' sz. lélek*: mert mi sem tagadgyuk azt; hanem azt kérdgyük, ki által téstzen bizonságot a' szent lélek hogy ez a' sz. írás? Erre te nem tudtz mit mondani.

Dorg.
Pag. 50.

21. Lépjünk tovább. Hagy békét most az Augustaigylésnek, mivel tudományodat merődön merő sz. írásnak hamislat- állatod. *Phülep nem tiéd az Augusta Confessio!* Mászszor is megtalálod nál- lam a' Pápista leleményeket (igy bűcsű- lőd az Apostoli Traditiokat) mellyek rá- galmazásában heában fáradtz a pag. 50. adgy. Nem az a' fel-tett kérdés; ha a' Pá- pisták

15. pisták vallása ellenkeziké a' szent írással? Azért azt a' Laistromot, mivel a' 59 level- ről fogva a' 80. leveleig potrohosítottad könyvedet, othon tartottad volna, mint nem a' Pápisták ellenkezésit a' szent írás- sal, hanem a' te gondatlan fejeddel.

22. Hanem ihol az Isten könyve! kér- lek forgasd reá a' leveleket, és mutasd- meg. Hol vagyon írva; hogy *Purgatori- um nincsen; az Halottakért imádkozni és Alamisnát adni nem hasznos &c.* Es mihent csak egygyet illyent találz, nyertes vagy.

23. Azt mondod, hogy nem a' Cálvi- nistáknek kelet' dolgokat meg próbálni s meg nyugottak ők ezen, hogy a' Pápisták a' szent írásból meg nem próbálhatták a' Purgatoriumot &c. Hallodé ámito *Pradicans!* Vagy próbálhatták a' Pápi- sták a' Purgatoriumot, vagy nem, nincs arról most kérdés; hanem, hogy a' mi- hitznek a' Cálvinisták, a' szent írásban mutalsák. Azért vagy hiszik hogy nincs Purgatorium, vagy nem hiszik? Ha hi- szik! tehát kezeknek kel lennie min- denkor meg felelni mindennek a' ki okát kérdi; és nem kel szakadniok ki sebekből a' szent Biblia, a' mint mondod. Ha nem hiszika, vagy nem tudgyák, ha vagyoné,

Dorg.
Pag. 124.

vagy

vagy nincsen, vakmerőül vallyák hog
nincsen. Ha hiszik, és okát nem adha
tyák hiteknek, nem Hit az, hanem va
merő vélekedés.

24. Hogy pedig a' Pápiáktat és
Aktor. ra e' dologban s a' Cálvístáka
Alperelsé: Tudatlan Prokátor va
Mert így ha valaki azt mondaná: *ho*
a' feleséged nem tökéletes a'z/zony, nem
tartoznék meg-bizonyítani, hanem
tölled kívánhatná, hogy meg-mutass
tökéletességét; avagy ha ezt okosla
nem kívánhatná tölled, te is ok nélkül
vánd. hogy mutassuk meg a' szent ir
bola' purgatoriumról való tanításunka
midőn te vádold az a' hamisságra
Mert akkor te vagy Actor. Az Actor na
pedig kel meg próbálni a' dolgot, mel
ből ha ki szakad, oda lépzen úgye baja
Ennek felette mi eddig azt tudtuk, f
mostis úgy értyük, s' talám te is azt ta
tod, noha nem tudod ki mondani, hog
a' Cálvinisták *positive* hiszik hogy ninc
Purgatorium. Azért ha *affirmantia*
probare a' bizonyítástól meg nem mente
a' Calvinistákat. mert a' mit ők affirma
nak, mi azt ragadgyuk.

25. Vesd meg magadat hát, és a' mi

hisznek, azt a' szent írásban mutatd
g.

Nincsen Purgatorium: Bizonyosságod:
két helyet tanít az írás, hogy legyen
menyország és Pokol, azért nincsen
másik. Hibás Domine Pradicans:
rt noha az szent írás ott két helyt em
de nincs ott Menyország. Mert ahol
ráhám volt, nem Pokol volt az, mert
mondgya, hogy ő közte, és a' Pokol
kinlódó Gazdag közt nagy mély köz
verés, hogy egy-egy helyről az másik
n, ha kik akarnának is ne mehesse
nyország sem volt az. Mert Christu
jövetele előtt soha senki az emberek
szül menyországba nem mehetett.
ért Szent Lukácsból inkább ki hozha
d, hogy a' más világon három hely va
on, hogy sem hogy csak kettő. Mert
ahoz a' két helyhez a' Menyországot is
bzzátérsz, mindgyárt három helyt ta
ta' szent írás a' más világon. Láddé
ogy a' mely nyilat Szent Lukácsból lő
öldősz, fejedre esik. Vagyon több?

26. Szent Agoston szava ez: *Herm*
helyet nem találunk az szent írásban: ha
sem csak a' menyországot és Poklot: Szent
gaz, de nem szent írás. Es ha úgy érted
mintha ezzel ellene mondot volna az
Purgatoriumnak, nem Szent Agoston
hancsa

Luc 16.

v 22.

Derg.

pag 97:

Aug 1 21.

de civ. co

259

Mat. 1. 1. Hanem ez szavát beszéled, meg bocsá

ep 32. Domine Pradicans. Mert

Quem recitas meus est o Fidentine, lib
lus. Sed male dum recitas incipit esse tuu

Mivel hogy nem érted a' mit mon
szent Agoston, talám soha sem olvastad
Mert ha meg olvastad eleit és utollyát
vannak meg is értenéd; és ha igazán me
akarnád mondani micsoda harmadik
helyt tagad, nem ismér, és nem talál
szent írásban szent Agoston; soha erőre
nem fognád reá, hogy ellene szól a' Pur
gatoriumnak. Mert ő nyilván, és vill
gosan ki fejezi, hogy a' Pelagianusok
len disputál, kik a' keresztség nélküli me
holt gyermekeknek elsőben Menyország
got (mint Calvinussal Te is) az ut
Pokol és Menyország között, nem tud
micsoda bodogságorigirtek, s' ez az ha
madik hely, kit a' Menyország és Pok
kivül, úgy mint két örökké való hely
vül, nem talál Szent Agoston. Az Pur
gatorium pedig, nem örökké való hely, h
nem csak ideig, az az, itélet napjaig tar
Azért a' tudatlan vakoskodásod illyer
Szent Agoston azt mondgya hogy
nem talál harmadik örökké való helyt a'
Menyország és Pokol kívül.

Tehát Szent Agoston ellene mond
Purgatoriumnak. Jó probálás-e?

27. Va

27. Vagyoné még job ennél? A' Cal
villák igyis beszélnek a' Bibliából: Min
den bűneink bötcsak a' Christus vére tisztít
meg [ez életben] Mertzünk hát a' Pur
gatorium tűzével? Kellemes Consequen
tia, mint szinte amaz: Christus eleget
tött vérkeinkért: nem szükség tehát a'
hit, Keresztség &c. Ha ez te reád nem kö
vetkezik, amaz sem mireánk.

28. De öncsük ugyan jó formában a'
Te on golyobis argumentumodat, hogy
jobban tetszik hamissága. Valakit min
den bűneiből csak a' Christus vére tisztít,
[ez életben] mettzen a' Purgatorium tű
zével! De minket minden bűneinkből
csak a' Christus vére tisztít meg [ez élet
ben]: Mertzünk hát a' Purgatorium tű
zével? Bezzeg így immár hamis az elő
rész. Mert miként a' Hit és keresztség
által való meg igazulás a' Christus vére ál
tal vott segítségből vagyon, mely nélkül
csak idősegre való gondolat sem jóhet
a' misziyünkben, nem hogy a' nélkül e
gyéb érdemes cselekedeteket cseleked
hetnénk: így a' bűnért a' Purgatorium
ban való elég tételt és büntetéstül való
tisztítást még ez világon élünkben, nem
Purgatoriumban, holtunk után, a' Chri
stus drágálatos szent vérével erdemlyük.

29. Végre szent Jánossal így beszél

B 2

Kik

a Cor. 3:

v. 5.

Kik az Urban meghalnak boldogok (mindgyárt) mert meg nyugolznak az ő faratságoktól. Miért talzitanám hát Purgatoriumi kinra? De ennek a Consequentianak is semmi színe nincs; hanemha így áll jó formában:

A' kik meg nyugolznak az ő faratságoktól, az az, szokot munkáitól, nem talzitanak Purgatoriumi kinra. Da a kik az Urban meghalnak, mindgyárt meg nyugolznak az ő faratságoktól, az az, szokot munkáitól. Ergo. De az első része. S. János látásában nem látjuk: sőt abban az utolsó itélet nap után következő nyugodalomról nagyon szó. Mely helyen marad, noha némely igazak lelke, ideig Purgatoriumba vitétik; mert azok is boldogok, idvezülnek, és Istenhez mennek, de Purgatorium álról; mint a' ki azt mondja, hogy a' malom uc. ából a' Cálvísták Synagogájába mégyen, noha a' Mézár széket nem kerüli.

30. De ám bár mind az első, mind a' második része argumentumodnak. Isten könyvébe légyen is, mégis a' Consequentia meg csálhat: mint ez:

Qui odio habet animam suam in hoc mundo in vitam æternam custodit eam. Joh. 12.

Qui facit iniquitatem odio habet animam suam Ps. 10. ergo. Qui

Qui facit iniquitatem in vitam æternam custodit animam suam.

A' Consequentia azért vagy nagyon meg irva a' szent írásban, vagy nincs. Ha meg nagyon irva, *da demonstrandi*. Ihol a' Biblia. Ha ott nagyon szorul szor: nem csak Consequentia, hanem nyilvánvaló szent írás. Ha nincs ott irva ő maga, hanem csak az nagyon ott irva, a' miből az olyan Consequentia következik, mutat meg szent írásból, mint ismérhesük bizonyoson hogy jó következés. Soha pedig ezt a' szent írásból meg nem mutatod, mert a' Consequentia jó voltáról eleget írt Aristoteles, de egy bótút sem iratott Isten a' Bibliában.

31. Ha azt mondod, hogy a' Cálvísták az olyan Consequentiaikat ugyan a' szent írásból tanulják; mert igen világoson következnek: miért nem láthatták azokat a' Pápisták, Lutheránusok &c, sőt tagadgyák azokat a' szent írásban lenni; avagy csak a' Cálvísták oly szemefek, és fényes okulárral bővelkedők? Miért nem látták azokat az olly igen világos Consequentiaikat ama fényes szemű, és ébren vigyázó régi szent Atyák, ennyi sok száz elztendőről fogva, hanem inkább azokkal ellenkező dolgot *Repugnantiás* láttak az szent írásban? Ha igen világos

son következnek, bizony azt a világost
got, a kinek egészes az agya, még lát
hattya. Minnyájan mi Pápiák a régi sz
Aryákakl tagadgyuk a te Consequentiaid
világosságát. Azért mit mondasz? Ha elz
sek a Pápiák, és a szent Aryák; bizony
a te Consequentiaid bolond, nem vilá
gos; mert a világost senki, ha eszes, nem
tagadhattya. Ha a Consequentiaid vila
gos, az egész keresztény világot bo
londá télsz; noha ezt nem mered ki
mondani. hát mit? azt, hogy a Cassai
Cálvista Prædicans könnyen meg-tánto
rodhatik, és mikor szárazra akar hágni,
leppedékbe térsi lábát. Azért minden em
ber elzen járion, és csak a szent írásnak
emlegetésére, ne adgyon hitelt conse
quentiazasának. Mert.

32. Valamit tántorodhatatlanul a sz
írásbul nem bizonyíthatni azt nem kel
hinni Cálvista hittel. De a Cálvista Cas
sai Prædicans Consequentiajának jó vol
rát szent írásból nem bizonyíthatni. Te
hát azt nem kel hinni. Azért a mit ilyen
consequentiaival ki-hoz azt sem kel hinni.
Tehát valamit tanít a Római Ecclesia el
len, abban semmit nem kel hinni; mert
abban semmi sincs a szent írásban, ha
nem az o-o-kos agyában koholt találmány.

33. Nem mondom azért, hogy a szent
írás

írás mondasz, csinált Consequentiaid
mind roszizak: sőt azt vallom, hogy
nincs oly tudománya a Római Ecclesia
nak, melyet jó következéssel ki nem hoz
hatni a szent írásból. De mi nálunk bi
zonyos mód vágyon, melyből tudgyuk,
hogy csalatkozhatatlan a mi Consequen
tiaink, tudni illik mikor azt az Ecclesia
nak közönséges itéleti jóvá hadgya. A Te
Consequentiaid pedig (mivell hogy vallá
sod ízerént az Ecclesiának, annál inkább
tenéked, bizonyos hiteled hinesen) csak
emberi gyanúságok, és bizonytalan vele
kedések; s még is Isten szavának kiáltod;
melyekre egy okos ember, nem hogy tel
kének iduóséget, de csak egy ruhós kecs
kének a bőrét sem bízná. Itild meg
magad ha gondolatidnak alkotmányit I
sten igéje gyanánt nem adod halgatoid
eleibe, és ha nem látod-e szavad az égbe,
mikor így is bizonyítod, hogy

34. Az halottakért imádkozni sala. Pag. 99;
misnát adni nem hasznos.

Mert: *Micsoda váltásigot adhat valaki az ö
lelke-ért. Azért &c.* Kettő a lelki vált
ság. A bűnöktől fel nem válhattuk lel
künkét, mert ingyen Isten ajándeka a
bűn bocsánat; de a bűnterést le válhattuk
tyuk alamishával. Jó lehet az örökélet
hozatnak büntetése egy szer s-mind meg

B 4

bocsat-

Dan. 4.

v. 24.

Tob. 12.

v. 9.

24

Dorg.

pa. 99.

bocsattatik a' bűnnel, de egyéb büntetések fen maradnak. Mert, meg kel halunk az Eredet szerént való bűnért: egyéb Isteni csapásokat kel szenvednünk bűneinkért, noha Christus eleget tet értünk. Szent Cyprianus, azt írja: hogy halálunk után sem a' pœnitentia tartásnak, sem az elég tételnek semmi ereje nem létezik: Hát Szent Cyprianus állattya az halottakért való imádkozásnak s alaminálkodásnak haszontalan voltát. Ez a' Consequentia is hamis. Mert, ha maga könyvében olvastad az Cyprianus mondatát, nagy tudatlanság benned, hogy meg nem értetted; hogy ő az érdemes pœnitentiáról elég tételről szól, kinek helye nincsen az más világon: de azt nem tagadja, hogy az Purgatoriumban levő lelkeknek bűnökért az elevenek eleget nem tehetnek érdemlő imádkozással &c. Szent Gergely pedig azokról szól, a' kik veszendő állapotban meghalnak, mert azoknak más ember esedezése nem használ. Lászuk a' harmadikat.

Csak két Sacramentum vagy.

Mat 28.

19.

35. Mert: Urunk csak két Sacramentumot szerzet. És máliut. A' Christus oldalabul vér és víz folyt. Azért &c. De ez nem

25

ez nem consequentia, hanem bolondozás. Mert sohült a' szent irás nem írja, Micsoda a' Sacramentum? Hány Sacramentum vagy? Sohült a' Keresztiséget, és Ur-vacsoráját Sacramentumnak nem nevezi. Sohült nem mondgya, hogy Christus csak két Sacramentumot szerzet: Abból pedig, hogy az Ur két Sacramentumot szerzet, szinte úgy következik, hogy csak két Sacramentum vagy, mint, hogy csak két ember vagy Cassian, mert két Cassian embert emleget: Czegledi István s Czegledi Palkót. De mint bizonyítod, hogy.

Iapberka.
sis.

Az Vr vacsora nem aldozat?

36. Ezt csak egyeték az én emlékeztetése. Ergo Az Ur vacsora nem aldozat. Szép Bibliai Consequentia! mint ez: Czegledi nagy Doctör; Az ért nem Ember. Nem az a' kérdés Micsoda aldozat? csak emlékeztető-e, vagy Isten-engesztelő? hanem, ha az Ur vacsora tulajdon és igaz aldozat-e. Te erre nem tudsz mit mondani, hanem gonosz lelki isméréteddel vesztegeted szent Agoston mondatát c. semel Christus. dist. 2. (te gondatlanul eadem irtad mintha eléb azont citáltad volna) a' hól oly dolgot és mondatst írni lenni, a' ki ott nincs; és így akarod megjáczottatni, tévelíteni, és kábitani az te

B 5

utan-

utannad vált kötséget. Vályon, úgy mond,
*s a Christus meg-áldoztatik é a szent vacso-
 raban? NEM, hanem az minékünk Halála-
 nak emlékeztetése való.* Így szól pedig őt ízi.
 Agoston; (előttem vágyón) *Quoties Pas-
 cha celebratur, nunquid toties Christus mori-
 tur? sed tamen anniversaria recordatio ve-*
presentat quod olim factum est. Vályon,
 úgy mond, Christus meg halé mind ann-
 nyiszor, vala menyiszor Húsvét napját il-
 lyük? mindazonáltal észrendőnként va-
 lo emlékezeti jelenté azb a mi régen ró-
 rént. Hallod? nincs it semmi emlékeze-
 arrúl; vályon *Christus áldoztatik a szent*
vacseraban? Ha te, tudatlan ember, De-
 kül irtad volna le az Agoston szavait s az
 után tórted volna magyarázatodat, ész-
 ben vehetné minden okos ember vakné-
 ró és hitető hamis csalárdságotat. Ha-
 touáb olvastad volna szent Agostont épa-
 ad Bonif. magad is elzedben vehetné
 volna, mit mond szent Agoston: *Nonne*
semel immolatus est Christus in seipso? & ta-
men in Sacramento omni die immolatur; hogy
 ugyan azon Christus, mely ő magában [a
 kereszten véresen] áldoztatot, a szent
 Sacramentomban minden nap áldoztatik
 [vét nélkül]. Nem pirulsz? még ha pi-
 rultac az orca vér nélkül.

37. Meg bizonyítád hiszem a' Calvista
 tudo-

c. semel
 immola-
 tus dist.
 eadem

tudománta' szent írásból. Nyertes vagy
 benne mint Bertok a' csikban! Ládde
 hogy csak vak Bial módgyára, kemény
 falban verted a' fejedet magad sérelme-
 vel; kit hogy több jajjal érezz meg, márd
 más sós eczettel mo'om febeidet. Men-
 nyünk a' második okra.

A' MASODIK OKRVL.

Eza' második ok a' Calvista
 vallásbul még récsre.

Mert bátorságos hogy a' Papi-
 sta hitben idvezülhetünk.

Bzonság: A' melly vallásban szent-
 tek voltak és idvezültek a' Régiek, az
 Apostolok idejétől fogva Calvinusig; bá-
 torságos, hogy abban más szentek lehe-
 tünk, ha erkölcsünk meg felel vallálunk-
 nak.

De a' Pápi' sta vallásban szentek vol-
 tak, és idvezültek a' Régiek.

Tehát bátorságos, hogy a' Pápi' sta
 vallásban más szentek lehetünk.

Első észetagadhatatlan. Az máso-
 dikat egy általlýábá tagad i nagy észet
 lejtésnek itiled magadis; mert ugyan őd,
 a' Pápi' sta vallásban Calvinista szentek látha-
 tatlan predestinatusok voltak, és csak a-
 zok idvezültek.

Dorg.

39. De pag. 145.

39. De erzel a' felelettel tellyeség-
gel meg vallo'd, hogy avagy senki Calvi-
nus elöt nem idvözült, avagy Pápista hit-
ben idvözült. Mert ha érted mit beszélsz,
azt mondod, hogy Kopatz János elöt, bi-
zonyos, külső és látható gyülekezet nem
volt, mely a' Calvinus tudománya' sze-
rönt tanított volna mindenben. Tehát
igaz Calvista hit sem volt. Mert

Szent Pál nyilvánírja; hogy a' Hit
hallásból vagy, a' Hallás prädikállás-
ból; a' prädikálás Istentől küldetett Ta-
nitok által. Azért ha Calvista Tanító
Doctörök nem voltak a' Pápistatágban,
Calvinista idvezítő Hit sem volt. Tchat
ha a' Pápista vallásban valaki szent volt
és idvezült, Pápista hitben idvezült. Ez
el hát a' te titkos láthatatlan Ecclesiáddal,
melyben sem igaz Hit, sem idvesség re-
métség nem lehet. Senki abban nem ma-
radjon ha veszni nem akar, Hanem abba
az erős és számtalan üldözések ellen győ-
zedelmes Romai Ecclesiába mennyen,
melyben éltek és idvözültek valakik az e-
gész kereszténységről szenteknek neve-
zetnek, és a' melyök vér és halál között
szüntelen egymás után következő Páf-
rökökkel és külső vallás szeréntis minden-
kor fényeskedet. Mert lehetetlen hogy
valamely gyülekezet külső képpen Pápi-
sta a

sta, kövessen Török vallást, mindazáltal
Christus láthatatlan Ecclesiája legyen.
Mivel a' ki szível hiszen az igazuláfra, Izáj-
jal kel vallást tenni az idvőlségre. Vala-
ki Christust meg tagadgya emberek elöt,
meg tagadtatik Christustól.

40. Azért el arulod hamisságodat,
mikor azt mondod, hogy a' Pápistaságban
lappango Calvinisták csak cülső képpen
holdoltrak a' Romának.

Mert miképpen lehetett lappangás-
ban valamely vallás tanító nélkül? mi-
kor bujtak efféle suttomban. Ki volt an-
nak neve? kitől úgy meg ijedtek! honnan
tudod hogy ezek a' bujkáló szentek Calvi-
nisták s. nem Lutheristák voltak? &c.

41. De te csak azt mondod, hogy a'
Tunc ad Nunc non valet. Mert a' mostani
Pápista vallás bálványozó &c. Enis csak
azt mondom. A' mely Pápista vallás volt
régente, melyben idvözültek a' régiek.
mostis az. Régente nem volt bálványo-
zó. Azért most sem. Avagy ha jámbor
vagy mutafs egy bötűt a' izent írásban,
melyben ellenkező mostani Pápista val-
lása régivel? hanem mutathatod meg
nem mentlek a' hazug káromló névről.
hazugságtul pedig meg nem mentnek a'
ma híváságos vakoskodásid:

42. I. A' Pápista vallása' Szent-
cs

Dorg.
p. 37.
30

ket segítségül. hja. Azért. Bálványozo. Lkó ő. szaz elztencőben is a' keresztyén-
ség hitte és tanította a' szentek segítségül
hívásáts nem volt bálványozo. a' mint
Szent Agoston *fidelisimus testis* leg hite-
lesb tanu meg mutattya. Tehát most
sem.

II. A' Házasságot és eledeteknek éte-
lét meg. I ani őrdógi tudomány. A' Pá-
pista vallás meg tiltja a' Papoknak a' há-
zaságot, es bizonyos napokon némely e-
ledeteknek etelét. Azért őrdógi tudomá-
nyu. Subsume Domine Prædicans.
Teis a' szent irással tiltod a' házasságot az
anyafiak közt: s talám nagyon oly eledel
a' ki nem izerecz s meg nem eszel. Hát
teis őrdóg tudományu vagy?

III. A' Pápista nem hiszi keresztyéni
hittel hogy ő idvőzül. Tehát a' pápista
hitben kérelkedik ember. Te sem hiszed
keresztyéni hittel a' mit Isten nem jelen-
tett. De hogy te idvőzül sz Isten meg nem
jelentette. Azért keresztyéni hittel nem
hiszed hogy te idvőzül sz. Tehát kérelke-
del? Láddé mely balgaragul mutatod
hogy régenten tiltza Apostoli tudomány
volt, most attul el tántorodot a' pápista
vallás. Valamig azért meg ne bizonyítod
hogy Calvinus előtt a' Pápistaságban va-
lakinem pápista vallás, és hit szerént szent
volt,

31
volt, és idvőzült, mind addig fen marad
az Második ok igazsága, és az okos Cál-
vista Prædicans hazugsága.

43. Csak fogás az: hogy az pápi-
sták közzül sokan meg győzettek lelkek
isméretben s azt vallották a' mit Calvi-
sták; mert nem csak pápista, de csak egy
ember sem volt Calvinus előtt, ki a' Hit
dolgában azt követte és tanította volna
mindenekben a' mit Calvinus. Hogy pe-
dig némely mondásért, hamissan alitod,
hogy Calvinistákkal egy értelemben vol-
tak, azzal nem téved Calvinistákka, sem
nem igazítod a' Cálvista vallást. Azért
mendegeellyünk a' Harmadikra. Lásán
járj! El ne eszel, mert la mint szédelyeg
a' fejed. Majd itt jo irer adok szédelyés
ellen.

Dorg.
pag. 53.
159.

Az HARMADIK OKRVL:
Ezis felette nagy indito oka
volt Calvinistának vallá-
sa változtatására. Mert:

Az hit Dolgairol bizonyost
nem tudhatni a' Calvi-
nus Táborában.

44. Bizonyság. A' Calvinisták azt val-
lyak, hogy bizonyos csalatkoz-
hata-

32

haratlan, és Isteni Hittel: nem hihetünk egyebet, hanem csak a' mit szent írásban találunk. De a' Szent írásban nem találjuk írva, vagy nevezet szerént egyenként, vagy közönségesen a' Bibliának minden könyveiről, hogy azok Istentől irattak, és olly tisztán s éppen marattak, mint az Isten iratta. Tehát azt bizonyos hittel nem valhattuk. Tehát a' hit dolgairól semmi bizonyost nem tudhatni.

45. Ennek a' bizonyágnak első része a' Calvinistáké. A' második részét ragadod te, s így mutatod a' szent írásban, hogy a' Bibliában foglalt könyvek egygyűl egyig mind Istentől irattak. &c. Mert. Az Isten szollot Prophétáinak általa, kik eleitől fogva voltak. Azért vagy közönséges írás, hogy Isten notariáltatta a' szent könyvet. Jo következtetés ez? *Isten szollot Prophéták által: Azért Isten irattott azok által?* Látodé hogy az elől járó propositio és mondás, nem oka az következtetésnek, és hogy ollyat hozz bé az utolsó mondásban, ki az elsőben semmiképpen nincsen. Illyenek mind a' több consequentiáid is, csak szó iszaporítás s. helytelen ámitás.

46. Arrá pedig, ha el kellé hinni, hogy a' Biblia oly tisztán maradt mint Isten iratta, csak azt mondod: hogy nem

bizzed,

33

bizzed, hogy az Isten iratása után meg vesztődött volna: En sem hiszem azt, sőt a' mely keresztény hittel vallom, hogy Christus meg holt érettem, az n igaz hitel vallom, hogy az Anya szentegyházban, igazán, és a' hitre s. io erkölcsre néző dolgokban, hámisítás nélkül ugy maradt nállunk a' Profeták és Apostolo kirása, a' mint azoktól irattanak. De mivel hogy Te csak azt hiszed bizonyoson, a' mit vagy viláoson a' szent írásban találsz, vagy onnan ellene mondhatatlan igaz okoskodásál ki hozsz. Azért nem hiszed, hogy éppen, és tisztán ugy maradt az Apostoli irafok bőrté, a' mint elsőben iratot, mert a' szent írásból még nem mutathatod.

47. Azt mondod: hogy, Soha Christus Moysesre és a' Profetákra nem igazított volna, ha szennyes Bibliát laidított volna. Ez igaz: de az a' kérdés; honnan tudhassuk azt bizonyosan, mellyik az a' meg nem szennyesedet szent írás. kire Christus Urunk igazit? A' Pápista Doctorok kiket citálz, meg vállják, hogy a' Sido és Görög bőrtében meg nem vesztődött a' szent írás. Nem tusakodunk ellene. Mert az egész Ecclesia arról bizonyoságot téstén. Mely ha helyes, helyén vagy a' dolog: ha bizonytalan az Ecclesia

Derg.
pag. 206.Derg.
pag. 209.Lar. 16.
v. 29.

24
elefia bizonyosága, heába ezek irási val va-
ló bizonyításod.

48. De ám bár a' Bibliában azt olvas-
nok is, hogy a' Biblia Isten igeje; Sőt bár
a' Biblia könyveinek száma, és laistroma
benne írva volna is; arról az irásról is,
melyben ez a' Laistrom találtatnek, ugy-
an azont mondhatnók; hogy írva ninc-
sen, hogy azt Isten iratta.

2. Tim. 3.
v. 16.

49. Meg engedtem; hogy a' tellyes sz.
írás Istenől ihletet: de innet nem sül-ki;
hogy a' Moyses könyve szent írás; hanem
csak az, hogy, ha a' Moyses könyve szent
írás, tehát Istenől ihletet. Mint mikor
azt mondod: hogy egy Cálvista sem sze-
retheti Isten tellyes szuból, azért Péter-
biro sem, ha Cálvisti; de elég kellene-
még bizonyítanod, hogy Peteris az. Sem-
mi keppen azért nem lakatolhatod be az
ajtót, hogy ez a' Conclusio ne jöhesse ki:
*Nem igaz hogy semmit keresztyéni hittel nem
sariszunk hinni a' mit szent írásban nem ol-
vasunk &c.* és így a' Cálvisták Fundamen-
tómának nincsen fundamentoma.

2. Cor. 3.
v. 6.
2. Pet. 3.
v. 15.

50. Hát még ha eztis hozza adod; ho-
gy a' szent írásban foglalt igaz tudomány
a' szent írásnak igaz értelmében áll? (Mert
a' börtü (igaz értelem nélkül) még ől: és
a' mint szent Péter szól, *veszedelmes szerezni*
ha hámisan értenek: és az Isten szava-
csak

35
csak abban az értelemben Isten szava-
melyben Istenől mondatot.) mi követ-
kezik? az hogy a' Hit dolgaiban Te semmi
bizonyóist nem tudhatsz; mert a' szent írás
igaz értelmének bizonyósan végére nem
mehetsz; mivel oly írás magyarázót nem
nevezhetsz, mely annak igaz értelmét té-
velyed hetetlen igazsággal taníthassa.

51. A' szent iralt telzed jo magyarázóvá;
mert a' szent írás értelmét, úgy mond, a'
szent írásból világossá válik: egyik szent írás
a' másikat szokta világossítani. E mind jo,
csak hogy ebből nem következik, hogy a'
szent írás csak önnön maga jo magyara-
zoja mondásnak; Mert egy az: hogy
egy írásnak a' másikkal való egy be vétele
oly által kel lennie, kiről bizonyosok le-
hesünk, hogy meg nem csalhatatik ab-
ban, hogy ugyan azon dologról vagyon
ízo mind a' két helyen; és hogy egyik vi-
lágosb a' másikkal oly érteleme vagyon,
a' minéműt ő jóváll. Ezeket pedig a' szent
írásban senki nem talállya. Más az, hogy
gyakorta nem találhatni ugyan azon do-
logról világosb mondást, melly mellé
érthetd a' homályos bőrt: mint *lex pec-
cati, lex membrorum. Corpus peccati, baptiza-
ri pro mortuis &c.* ennek felette nincs oly
világos mondás, mellyet a' Tévelygők
hamisra nem fordítanak, és Tévelygések

Dove,
pag. 223.

mentségére nem csigáznak, egyiket a'
máiból akarván magyarázni. Végre,
ha mindenkor a' közebe vetett mondáinak
igaz értelmét más hasonló írással kel ma-
gyarázni, soha vege nem lesz az írásnak
egymáshoz vetésében, avagy oly írásra
kel jutnunk, melynek értelme más írás-
ban nem találhatik.

Rom. 10.
v. 17.

Dorg.
paz. 285.

52. Az igaz hogy a' szent Lélektől kel
venni az írásnak igaz értelmét; de az a'
kérdés ki által, és mi módon adgya előnk-
be a' szent Lélek ezt az igaz értelmét.
Mert a' *Hitnek ballásból kel lenni*. Tehát
valamely bizonyos megcsalatkozhatat-
lan Tanu által előnkbe kel adatni, hogy
e' mondást *Ez az én Testem*, nem kel tu-
lajdon értelemben venni, a' mint mon-
dod. Ha a' szent írásban szolló szent Lé-
lek ki jelenti, minemű értelemben kel
venni az Isten szavait, Ihol a' Biblia! mu-
tasd meg, hol mondja a' szent írás, ho-
gy azt a' mondást így kel érteni? Ha meg
nem mutathatod, hogy mered mondani,
hogy a' szent írás ki jelenti, minemű ér-
telemben kel az ő mondást venni? Hűz
szent írás helyeit hozod elő, de egy sem
fejezi ki, hogy azt a' mondást úgy kel ér-
teni.

53. Nem igaz hogy a' Sacramentomi
szók a' szent írásban nem vétetnek tulaj-
don

don értelemben. Mert mikor az írás-
ban a' *Barany* által menetelnek; a' *kör-
nyűl metelkedés* frigynek mondatik; ugyá
valóságos barany, környűl metelkedés
értetik, mint a' Kereszttségben, a' vizen-
és mosáson valóságos víz és mosás, nem
valami más. Mivel pedig minden Sa-
cramentom Istentől rendeltetett jele va-
laminek; a' mennyiben jel, nem mon-
datik tulajdon értelemben jegyzet dolog-
nak: A Barany, által menetelnek &c.
De mivel hogy az oltari Sacramentom,
nem csak üres jel, hanem oly jel, melyben
jelen vagyon a' jegyzetet dologis;
azért midőn a' meg, feszült Christus teste
emlekeztető jelnek mondatik, azzal ki
nem rekesztetik a' Christus teste vere a'
Sacramentomból.

54. Nem szent írás, hogy Christus az
égben lévén egyszer s-mind a' földön
nem lehet, &c. Nem igaz, hogy ha eze-
ket a' szókat: *Ez az én Testem*; bővű sze-
rent vészük, e' leszzen értelme: *E kenyér
mellyet kezembem tartok, én testem*. Mert a'
kenyerről sem magán, sem mással egy-
nem mondhatta Christus, hogy az a' ke-
nyér ő teste. Mert szinte oly bizonyos,
hogy a' kenyér nem Christus teste, mely
bizonyos, hogy te nem vagy Szamár; ha-
nem ha *figura* é. Tehát e' szóval *Hoc, Ez,*

38

nem a' kenyeret mutattya, hanem azt je-
lent: hogy a' mi a' kenyérnek külső izi-
ne alatt vagyon, igazan Christus teste az.

55. A' több magyarázást bizonyítja
elő ízamlalni üdö vesztés: mert nem Sz.
írás magyarázása, hanem emberi elméből
faragat *consequenciák*, melyeknek ker-
kivül vett tetet hitelt nem adhatunk, mert
azokról a' szent írás nem ad bizonyosságot.
Máfunnan pedig meg mutatod okosko-
dásból, hogy keves sávát nyáltad a' Dia-
lecticának, midőn így is vakoskodol:

Dorg.
pag. 237.

A' Szűz méhében formáltatott Christus
teste nem kenyérből s borból való.

De a' mely Test a' Sacramentumban vé-
setik kenyérből s borból való. Azért a' mel-
ly Test a' Sacramentumban vésetik, nem az
a' Test, mely a' Szűz méhében formáltatott.

56. Ez bizonyosságod valóban meg mu-
tattya helytelen Consequentiadat. Mert
ha a' kis dialecticából ki nem szakadt az
a' folium, a' hul in *secunda figura ex maiori
particulari nihil concluditur*: onnet meg
tanulhattad volna, hogy a' bardumen-
tumodnak első propositioja ilyen, mint
ha valaki így bolondoskodnak veled:

Az Anya méhében formáltatott Prædi-
kansnak nem volt szakála. De a' mely
Prædicans a' kiálto. szekiből profinál, an-
nak szakála vagyon. Azért a' mely Præ-
dikans

39

dicans a' kiálto szekiből profinál, nem az
a' ki az Anya méhében formáltatott. He-
lyesé ez D. Prædicans? hanem helyes,
vallyon miért? Nem de azért e' mert, az
első részében nem egyáltalában és kö-
zönsegesen minden helyre és időre nézve
vétezik a' Prædicans, hanem csak az Anya
méhében való állapotja szerint: a' má-
sodikban pedig ember. kori *circumstan-
ciával*. Azért a' te *lozan* (magad mon-
dád) *okoskodásodról*, így gondolkod-
gyl: hogy az első propositioban a' Chri-
stus Testét érted csak a' menyben a' Szűz
méhében formáltatott: az másodikon
ugyan azon Christus testét érted, az Sa-
cramentomi módgyával. Es így a' te
negy labu oktalán *quatuor terminum* ar-
gumentumod botlik.

Dorg.
pag. 238.

57. Illyen jözen okoskodásod ezis: Ha
a' Christus teste a' Sacramentumban va-
gyon, ott kel a' Hiveinek is lenni; Mert:
Viláhova a' Barany mégyen a' Szentije
követik. De az Ur. vacsorájában nin-
csenek ott. Ez hasonló amához: Christus
mondgya: Ahol ő vagyon az ő szolgál-
ja is ott vagyon: De a' Christus szolgálja
nincs az Ur vacsorában. Tehát Christus
sincs.

Ha ez jó, csinály ehez hasonló: Ubi
est Christus, ibi & Minister (Prædicans).

C 4

Sed

40

Iphete
v. 74.

Sed Christus fuit in cruce in medio latro-
num. Ergo & Minister (Prædicans) Ha-
ezek helyes Consequentia, nem tudom
mi legyen a' helytelen. Azért ha kész va-
gy, fogadásod tzerént, minden ruhádban
oda ugrani, hol leg mélyeb az Hernád,
in én meg mutattam, hogy helytelen
Consequentia kal eltel:

Iaphete
v. 66.

58. A' rób jozan okoskodásd csak ilyen
Kész emberhez illendő elzetelenségek,
azzai dicsiretelek, mert úgy ki mutattak
tudatlan hamiságodat, mint Noe turpif-
ságát, hogy magad se tudgyad azt befede-
ni, se Iaphetéd palástolni. De mir ha-
sznál a' gyermeki pok háló palástolás be-
rontot fejednek? ugyan csak ki tetzik
hogy nem volt Cerebrumod, mikor e-
falban-is verted szegény fejedet.

A' NEGYEDIC OKRVL. Hogy a' Calvinista Gyüleke- zet nem igaz Ecclesia.

Eph. 1 v.
12 Rom
10 17
1. Cor. 11.
v. 26.

59. M'rt Lehetetlen hogy a' Gyüle-
kezet Christus Ecclesiája legyen,
melynek az Apostolok idejétől fogva
minden időben Tanító Doctori, Páztori
Gyülekezeti nem voltak.

De Ta gaudhatatlan igazság az, hogy
Luther

41

Luther előt ezer esztendőnél tovább, egy
Doctora, Lelki Pastora es Tanítója nem
völt a' Calvinista vallásnak. Azért le-
hetetlen hogy a' Calvinista gyülekezet
Christus Ecclesiája legyen.

10. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Rom. 10.
v. 14.Eph. 4.
v. 12.Dorg.
Pag. 361.
362.

C 5

61. A.

42. 61. Azért a' bizonyfagnak első propo-
sitioja, nem semmire kellő. De Te le-
mit az ellen nem tudsz okos emberhez il-
lendőt mondani, hanem csak az *Ecclesi-*
ának láthatatlan/ágában vakoskodol, no-
ha ugyan csak heában. Mert ha nincs
oly Ecclesiája Istennek e' földön mely-
ben igaz Hit nincsen: Ha nincs ott igaz
Hit a' hol prädikálás, Isten igéjének hal-
gatása nincsen, tehát nincs e' földön lá-
thatatlan Ecclesia, mert lehetetlen hogy
az a' gyülekezet láthatatlan legyen mely-
ben prädikálók és halgatóc vannak. Az-
ért, hogy ha a' Cálvisti gyülekezet igaz
Ecclesia, mindenkor látható volt; tehát
Cálvinus előtis Tanitoinac kellett lenni,
kie az igaz Cálvisti Hitet hirdettéc; tehát
halgatóknakis kellett lenni? kik a' Tani-
tóc tudományát vettéc és követtéc: te-
hát gyülekező helynekis kellett lenni,
melyben az Isten igéje hirdettetec, és a'
Sacramentumok szolgáltattac. De ha
minden Nemzetségeg, Tartományoc, Vá-
rosoc historiait, minden Egyházi Docto-
roc irásit által olvasodis, sohult egy em-
bert sem találsz neveztetni, ki valaha ezt
a' te Cálvisti vallásodat tanította, hitte,
és követte volna. Quis? Ubi? Quan-
do? Ki volt? Hol volt? Mikor volt?

62. Mis

43. 62. Mit mondasz itt *Domine?* Ha
láthatatlan volt Cálvinus előtt a' te Eccle-
siád, jó okulárodnac kel lenni, hogy láts-
hasd, és ujal meg mutathasd a' *Láthatatlan*
Ecclesiát, annak Páiztorit és Tanitot: Ha
pedig meg mutathatod, tehát Cálvinus
előt nem volt *láthatatlan*. De te együtt
azt mondod, ha láthatatlan volt: má-
sutt a' Luther előt valo Doctörök irásiban
mutatod (hogymár) a' Cálvinisták Hel-
vetica Confessioját a' fol. 313. ad 317. sőt
a' pápa saját irásiban a' fol. 338. ad 348.
tehát látható volt. Mert az Ecclesia an-
nyiban látható, a' mint mondod, a' men-
nyiben látható Tanitotai vannak. De a'
kiknek neveket, helyeket, idejeket felir-
tad a' Cálvinistákcal egyet értet pápi-
stáknak, azok láthatóc voltak. Azért a'
Cálvinista Ecclesia Cálvinus előtt látható
volt mindenkor, és láthatatlan volt va-
lamikor, tehát volt s' nem volt. Azért te is
bizonyítod azt, s' nem bizonyítod; muta-
tod s' nem mutatod &c. mégis azt vita-
tad, hogy a' Régi pápisták egyet értetec
te veled; holot magad tem értesz egyet
magaddal; se Cálvinus Apáddal; ki azt
írja: hogy a' Régiec minnyájan, valakik-
nek irásai nálunk vannak tévelygetec: Es
Omnes Reges et populi, à summo usque ad nos
visum M. J. abominabile mebravit, te
pedig

Dorg.
pag. 173.
et f. 9
167. ad
178.

Dorg.
pag. 174.

Dorg.
pag. 355.

Call. 64.
n. 38. 4.
1. 18. n. 18.

Dorg.

pag. 312.

ad 336. n.

343. ad

348.

Dorg.

pag. 213.

Cal. l. 1.

c. 7. u. 1. l.

4. c. 9. n.

14.

pedig még dicsekedel az régi szent Atyák kal való (hogy már) barátságos, és Helvetica vallásod szerent való Atyaságos régiségben: Jól lehet fenki azok között a' kiker emlegetsz egy sem volt, a' ki csak egy cikkelyben is az Helvetica Confusioddal egy értelemben volna a' pápista vallás ellen.

63. Calvinista vallás ez: Hogy a' szent irás magától, elég egyes méltoság, és az nem fűg az emberektől. Miis azt vallyuk, de nem egy értelemben Calvinussal, ki hamissan írta: *hogy a' Catholicusok vallása szerent csak annyi bölcsületi vallyon a' szent irásnak, mennyit enged neki az Ecclesia.* Es, *hogy azért helyes a' szent irás, mert ugy tetze az embereknek.* Mert a' Catholicusok csak azt vallyak, hogy az Ecclesia Apostoli Traditiobol, az az kézről kéze ador tudománybol, ismerteti velünk a' szent irást, miképpen az ötvös ismerteti az aranyac joságát, avagy miként keresztele szent János mutatta Christust. De ebből nem sül, hogy az emberektől fűg a' szent irásnak méltosága *quo ad* a' magára nevez, mert nem, az Ecclesia ad méltoságot a' szent irásnak, nincsis hatalma, arra hogy szent irásá regye, a' mi nem szent irás, hanem meg mutattya mellyik a' szent irás. Csak ilyen értelem-

be

be mondgya pedig Bellarminus *hogy a' szent irás Ecclesiától fűg, nem a' mint te gonoszul magyarázod.*

64. Ezis Calvinista Hitnek mondod: hogy a' szent irásban tellyesen meg vadnak irva valamelyek tartoznak mind az idvezítő Hitre s. mind az istenes életre. A' Catholicusok is azt vallyák az 540. esztendőben élő Justus Orgelitanussal, a' kit citálz: de nem oly értelemben hogy valamit hinni kel, azt neme és nevezete szerent a' szent irásban találhatni, hanem hogy a' szent irásban mindenek fel találtatnac vagy nyilván, vagy olly tanitora mutat, (ugymint Ecclesiára) kitől kel tanulni, a' mit nevezet szerent abban nem találhatni.

65. Vallásod ezt tartya: Hogy a' szent irásból kel meg tanulnunk a' tudományoknak meg próbálását: Kelemen v. Papa azt írja: A' szent irásból minden ember egész s erős regulát vehet, de ugy ha a' szent irást az An a' szentegyháznak igaz magyarázattya szerent vesztjük. Azért Kelemen Pápa erősiiti vallásodat. Erős Calvinistává lett volt hiszem Kelemen! De ugy látom, azt sem érted mit mondasz, ha azt hiszed felőle, hogy lelki ismérre ellen, maga értelme ellen vallásod szerent szólót. Azis bár ugy legyen,

azt

Dorg.

pag. 313.

46

azt hiszedé hogy valaki némely dolgok-
ban egyet ért és mond a' Cálvinistákkal
tellyesegesen az ő hiteket vallyá? Nem
de a' Török több dolgokban, hogy sem Ke-
lemen, azt hiszie a' mit Te? miért hogy
nem irod aztis a' Cálvinista hiten valók
lajstromába? De azt bolondul cseleked-
ned; tehát nem okosan cselekszel, hogy
a' Pápista Doctorok között Cálvinus apád
előt való ő sider keresed. Vald meg hát
hogy te nem tudod, Mikor? és Hol volt
Cálvinus előt Ecclesiád, és az igaz Helve-
ticus keresztyénec? Vald meg hogy
Cálvinus előt Apostoloktól fogva csak
egy sem volt, a' ki a' te vallásodat tanította
és követte volna. Vald meg azért
hogy nem igaz; és a' te hited nem Chri-
stus hiti, melynek mindenkor meg kel-
maradni, az igaz Tanító Pásztorokban
minden félbe szakadás-nélkül.

Apoc. 3. Azért, mondatol élni de meg bált vagy.
mert minden hitedet el vesztetted, s-fel-
nem találharod.

Rom. 1. 19. Az igaz ember pedig hitből él. Mindaz-
által ha eltedet tzereted, im az igazság
Helleborus port vét az orrodba, hogy né-
Iob. 27. kedü orrodban legyen az Istennek telke ama-
v. 3. Sida bótú tzerént.

Gen. 2. Inspiravit in nares ejus spiraculum vite.
v. 7.

Az

47

AZ ÖTÖDIK OKRVL. A' Romai Ecclesiának igazsa- ga tagadhatatlan.

66. **A'** Mely Ecclesia az Apostoloc
idejében igaz volt, és el nem vál-
toztatta Hitinec vallását mostis igaz Ec-
clesia.

De a' Romai Ecclesia, igaz Ecclesia
volt az Apostoloc idejében, és el nem vál-
toztatta Hitinek vallását. Ergo.

Az argumentumnac első része tagad-
hatatlan te náladis. A' másodic részec
két ága Vagyön: az egyet meg engeded
hogy Romában igaz Ecclesia volt, mert
szent Pál írja, hogy ő egy hitben vagyon
a' Romaiakkal. de a' másic ágán akadsz,
s azt kiáltod hogy Romai Ecclesia válto-
zást teta Hitben, de heában verdódól
mert az Hitbéli dolgokban nem hogy te
Uram, de valamenyi Cálvinista Prædi-
kancsok jöhetnek a' pokol kapuján, sem
mutathatnac csak egyetis melyben, mi-
kor, és ki által változtatta vallását a' Ro-
mai Ecclesia.

67. Először azért így veted egybe a'
Régi Romát a' mostanival.

Régi Romai vallás: Dávidnak mag-
yából való a Christus Test tzerént.

Mostan

48

Mostani Romai Hit. *A P. oknak*
kezek a' tal meg testesül az Ur vacsorájában
 az Isten kfi.: talám azt akarod mon-
 dani, hogy az Ur vacsorájában, a' ke-
 nyér és bor a' Papok keze által, az a' Isten
 tól vét hatalom által, Christus Testvé-
 vévé változik. Szent igaz, de ez nem
 csak mostani, hanem régi Romai hit.
 Mert azon egy Christus teste, mely David
 magvából való, tétetic az oltári szentség-
 ből a' kenyér elváltozásában. De azért
 nem testesül meg ujjonnan az Isten-
 fia, hanem a' meg testesült Isten fia a' ke-
 nyér színe alá tétetic. Mikeppen azon
 ember volt Lázár, noha először Anyátul
 Anyátul születet, az után Christus Urunk-
 tól fel támasztatot. Nemis a' Pap ereje
 hanem a' Christus szava: *Hoc est corpus*
meum, cselekedzi, hogy a' kenyér Christus
 testvévé legyen: *Ipse dixit & facta sunt*.

Régi Romai vallás ezis. Hogy Sz.
 Pál azért ment Romában hogy lelki gyű-
 möcsöt nyerjen nekik. Rom. 1. 13: De
 ezt nem változtatni a' kic Romában
 járnac szarándokságot. Hanem te gö-
 nölz lelki ísméretű, ki az Apostoloc sza-
 vát külömben véled és érted hogy sem
 az Apostol: azért távozol Romától.

69. Szent Pál mind bölcsnek, bo-
 londnacados volta Rom. 1. 14. A' most
 stani

49

stani Romai Hit pedig olyan gyöngynek
szoty a' szent írást, mely nem szabad a' Bo-
lond eleiben véni Ugyanis meg bódulni a'
 szent írást a' Romai Ecclesia, nem bizza an-
 nak értelmét és magyarázatát a' Bolondok-
 ra, mint Calvinus s' Beza, kik a' Vizen Sz.
 Lelker; a' Tévén, kötelek; a' Lelken Testet;
 a' Poklon koporsót értnek; és a' kik ha-
 valamely szaván a' szent Írást nem,
 akarnak meg állani, kedvek szerent a-
 karmi Figurát gondolnak benne. Mind-
 azáltal mind bölcsnek és balgatagok-
 nak tartozik, mint szent Pál, ki a' Galata-
 bélieket, a' világi bölcseket, és nemely
 egyéb embereket bolondoknak, esztelen-
 neknek nevez. Azért im én is hogy ados-
 fagomnak eleget tegyek, nem csak böl-
 csnek, hanem tenekedis felelek. Bo-
 londnak is ennyi esztelen bizonyítasidert
 neveznélek, ha Gehennatul nem félnek;
 hanem ha csak ilyen értelemmel, mint
 ő maga a' kegyes Jesus nevezi tanítva-
 nyit: *Oh bolondok és kesedelmes szívűek*
mind azoknak elhitelére &c.

70. Rom. 1. 17. *Az igaz ember hitből él:*
 de ama csak ördögi foldozás, nem Apo-
 stoli tanítás. Azért nem változtatta Ro-
 mai Hitit, a' ki azt mondgya, hogy nem-
 csak a' Hit igazit meg.

Rom. 1. 22. 23. *Balgatag az ki az Istent*
 D elváló

Gal. 3. 2.
 1. & 3.
 Rom. 1.
 v. 22.

Dorg.
 pag. 364.

50.

elváltoztatja Embereknek ábrázatjára :
az az, nem szabad az ilyen képét úgy írnia,
mint ha azzal természeti és tulajdon for-
mája ki ábrázatnék : tehát a' minen ü-
külső formában meg jelen, úgy mint,
Ven ember. Dan. 7. v. 9. és Galamb ke-
pében, nem szabad le írnia? *A Christus*
képe nem kel a' templomokban tartani és mi-
csoda fohonnai következteléssel hozod ezt
be?

Darg.
pag. 362.

71. De mi haszna az udőr és papiros-
lat vesztegetnem a' több gazlagid rázoga-
tásán? Ezekből könnyen akar ki is itile-
tet teher a' többi felől. Mert valaki egy-
be veti irásodat az en iráalommal, meg-
látja hogy csak annyit tudsz a' Pápista-
vallás-hoz, menyit a' Szamár a' virginal-
lás-hoz.

Darg.
pag. 372.

72. Amaz regi Szent Irenaeus, a' kívül
te örömeft hamissat notariatiárnál, a'
Negyven napi bört felől, apud Euseb. l. 5.
hist. c. 24. az Apostoloktól irt Canont, az
az, reg. lát, kit az Apostolok önnem ma-
gok a' Bói ról szerzetek, ismér. Ugyan
azon szent Irenaeus l. 5. adversus haereticos
non procul à fine, a' szent Ignatius Mar-
tyrumfagra menetele előt való szovait,
hozza elő: *Az negyven napi Börtöt ne*
tartsd tot semminek mert az Isten nek társol-
kodásának köve. csei sug allja be önnem má,
gabán

can. 68.
apostol.
epu Bell.
som. 1.

57

gabán. Látode azért mely nem igaz a' te-
lőd, a' kívül azt mondod, hogy Irenaeus
ellene mondot volna az Negyven napi
szabott börtnek.

73. Theodoretus igaz hogy azt tanit-
tya, hogy az örök Angyalok imádásának
vétkér a' Laodiceai Concilium rontotta :
de te hamissan hozod abból ki, hát nem
szabad a' szenteket is imádni.

Darg.
pag. 373.

74. Epiphanius-is a' Collyridianusok
ellen azt mondgya, (a' mint maga meg-
valya Chemnicus 3. par. exam. decr.
Conc. Trid. tit. à quibus &c.) s-mis azont
mondgyuk, hogy Isteni tisztelettel az szűz
Mariat nem kel tisztelni, se Isten gyanánt
imádni, se úgy mint Istentől segítséget
kérni; hanem mint teremtet allattól, ho-
gy könyörgése és esedezése által nyerje
azt meg nekünk Istentől. Azért ha ol-
vastad irását, tudva akarva vétkeztél; ha
nem, lelked isméreretit sértetted meg ol-
lyat állatván, mellyet nem tudál. Lásd
immár mely igazán állattad, hogy az Ro-
mai Ecclesiá változást tót legyen a' Hit-
ben!

75. Es hogy több hamissagidat elő ne
szamlállyuc, csak ezis koronás balgatag-
ság. Bellarminus tanitgya : Ha a' Fő Pap
el tévelyedic, mint az Ecclesianac leg na-
gyob feje, szükség az egész Ecclesianak-is

Darg.
pag. 398.

D 2

el

52

Kavika
fol. 1.

el tévelyedni. De meg értők hogy a' Pá-
pák közzül sokan el tévelyedtek az hit-
ben. A' Romai Ecclesia-is hát utánnoc
dólt. Ez argumentumod hasonló ehez:
Ha te Bial vólnál, bógne; de meg értők,
hogy Bial vagy. Tehát bógfz. Nem lá-
tode mely oktan vakság a' te okosko-
dádod? Bellarminus nem mondgya le-
hetségesne, hogy a' Papa, mint az Eccle-
sianak leg nagyob feje el téveledgyek,
hanem *ex suppositione impossibili*, ha el té-
velyedne, a' mi lehetetlen, abból hozza
ki *tanquam absurdum*, mint illetlen követ-
kezést, hogy az egész Ecclesia tévelyeghe-
ne, mivel a' Juhok tartoznak halgarni a'
Pasztor. Meg mutatad hát hogy vala-
mely Papa, *min az Ecclesianak feje*, valaha
el tévelyedet a' Hitben? Látom én hogy
te csak a' Tokót sem tudván a' Turos é-
tektől meg-választani, nem érted az Papa
főbsége felől való igaz tudományát az
Anyaszentegyháznak: nekem sincsen
údom hozzá, hogy minden borból beret-
vát csinállyak. Hanem mutals bár csak
egy hitbeli ágazatban tévelygő Papát,
mint Ecclesianak fejét, s ám le döjtetted a'
Roma falait, bizuált triumphalhoz!

76. *Sz' vestor Papi* mutatod: *mert ő
szerezte keneinek meg szentelését. Templo-
mok ekeségét. Szents Papi öltözeteket &c.*
Juliust

53

Juliust, *mert i'y végezést adott: hogy a' Pap
csak az Ecclesiasticus Magistratus előt Com-
pareallyon: Damalust, mert javallotta az
szent Hieronymus Dehátú sordított Bibliáját.*
Syriciust kábának mondod: *mert a' két-
szor hazafutó Papi meg tiltotta a' Míse szol-
gálatását, és ha van afféle hozs elő, ma-
gad sem tudván mely aránt gázolsz: ezer
s meg ezer úitó tevelygést hatra hágyván,*
csak tar varjut mutat a' karón: de eggyül
eggyig mind csak merő uta vesztések
rölled, és kábálkodások, nem a' Hit dol-
gat illetik. Azokatis a' Romai Pápákat,
emlegeted, kiket Bellarminus régen meg
mentet révelygéstől l. 4. de Pontif. c. 8.
& seq. Végtere a' Pápác kamara szekire
szorúlt; de ha ot valami búzt találsz - is
Tibi soli tartsad; avval a' Romai hitnek
jó illattyát nem vesztet. Mert a' feslet,
Pasztorok gonoltsága meg nem hamisít-
tya a' Tudománynak igalságát.

77. No te mind ezekből ilyen közön-
fejes orvolságot végy: Bizonyos tehát
hogy a' Romai Ecclesia el nem hajlott at-
tul az igalságtul, mellyet az Apostoloktól
szopott, el nem változtatta első Hitt:
hanem az Apostoli irások bőrtűjével eg-
gyütt az Apostoli irások értelmét, úgy
tartotta, a' mint az Apostoloktól vette.
Es így ha idvözölni akarsz, ahoz kei ma-
gadot

Dorg.
pag. 377.
ad 388.Nyolcz-
ok fol.
61. 62.

54

gadat kapcsolnod: azzal kel egyet ér-
tened. Csak hogy e'élb ki kel mosdanod
Calvinus bol. Im az igazság meleg vizet
hoz, készűly a' fordóre.

A' HATODIK OKRVL Hogy a' Calvinista vallásnak hamisága nyilván való.

78. **M**ert azt kérdelem te tőlted: Ha az
előtt, és akkor mikor szakadását
kezdte Calvinus, volt-e e' Világon igaz
Hit, és igaz Ecclesia, vagy nem volt? Vá-
lasz e' kétfőben: és akár mellyikét
mondod, szem látomast ki tertzik, hogy
hamiság a' mit hiszsz. Azt mondod:
hogy *az előtti volt igaz Hit*, és igaz Eccle-
sia. Tehát nyilván következik, hogy attól
való szakadás, mellyet Calvinus kezdett,
hamiság. Mert hamisnak kel annak
lenni, a' mi elszakad az igaz Hittől: és
ellenkezik az igaz Ecclesiával. Mivel, oly
lehetetlen hogy a' Hitnek ellenkező tani-
tási igazak legyenek, mely lehetetlen ho-
gy isten hazudgyon.

79. Erre te nem tudsz mit mondani,
hanem kételesenből lelki-isméreted el-
lén csak azon régi láthatatlan Ecclesia-
ban búdokálsz: és azt kiáltod, hogy Cal-
vinus nem szakadt az Pápiasság alát való
igaz

55

igaz hittől, és láthatatlan Ecclesiától, ha-
nem az Pápiста vallástól. De az a' ker-
dés, (mond meg nekem Domine Pradi-
cans) az az igaz Hit, és Láthatatlan Eccle-
sia miképpen lehetett még csak rejtekben-
istánte nélkül. Bizony, ha Tanítója
nem volt, hit sem volt; mert az hit hal-
lásból vagyon: az hallás, az isten igéje-
nek Prædikálásából: az Prædikálás, az
Tanítók által. De az Apostoloktól fog-
va Calvinusig te nem számlálhatsz olly
an Doctorokat, a' kic a' te vallásodat min-
den ágazatiban tanították volna, sőt eg-
gyet sem. Tehát szent Pal ellen, hallás
nélkül kezdet igaz hitet hinni Calvinus
János, és tanítani. Nem igaz hogy csak
a' Láthatatlan Ecclesiától hiszünk a' Cre-
dóban: nincs két Ecclesiája Christus-
nak, hanem egy, a' látható és láthatatlan:
nemis lehet Christusnak e' földön csak
láthatatlan Ecclesiája.

80. Ha pedig a' Látható igaz Ecclesia
mindenkor meg marad, a' te Ecclesiád
nem lehet igaz Ecclesia, mert pokolban,
ha volt láthatatlanul, de e' földön Calvi-
nus előtt nem volt láthatóul: tehát az
igaz látható Ecclesiától szakadt, nyilván
tehát hamis; Adná isten, lenne is még lá-
thatatlan. De ideje immar a' nyelved a-
latteret vagnunk, és job kezeden béllye-
get sútnunk.

D 4

A' HE-

Rom. 10.
v. 18.

56

A' HETEDIK OKRVL.

Mert Cálvinus követői Hamis
költésekkel gyűlöltetik a'

Romai Ecclesiát.

31. **A**rgumentum. Ki fogyot az igazság-
bol valaki hamissággal akarja elöl
vinni dolgát. De a' ki a' Pápisták gyűlölteté-
sében gyalázatos fogásokkal él hamisság-
gal akarja elöl vinni dolgát. Azért &c.

Vége nem lenne ha mind elő-
lálnám, mely hamis költésekkel gyűlölte-
tic a' Romai Ecclesiát a' Cálvinisták.

82. I. Azt fogjác a' Pápistákra és
azial gyűlöltetik a' kőtség elől: hogy
a' kenyere imádgyc; és. *kemenetében sült*
Istenek vagyon. De ez sült bolondozás:
mert kenyér testű Christusunc nincs né-
künk: a' kenyere magára nem vélzi a'
Christus, hanem az ő szavának minden-
ható erejével a' kenyere ugyan azon te-
sté változtattya, mely a' Szűz méhében
formáltatot, és a' keresztfán érettűnc fel-
feszítettet: tehát Istentelen káromkodás
kárhoztatni, hogy mi a' Christust imád-
gyc a' Sacramentomban. a' kenyérnek
külső színe alatt. Esigy hazugság: hogy
Bellarminus szava ez:

Az Isteni tisztelet még a' kenyerre s-
Bor.

57

Borrais tartozic; mert *Symbela panis* &c.
ni mi nálunc a' kenyér és bor ízínét tétz;
a' ízínket pedig ugy illeti az Isteni imá-
dás, mint a' *subador* a' külső tisztelet, téd
hajrás, mely néked az alatt levő nec tetetic.
Sőt a' Christus testét sem imádgyc ma-
gán és magáért, hanem az Isteni szemé-
lyért mellyel egyesült. Azért a' Sacra-
mentumban, Christus imádásában i' ōm
ben bálványozást nem találhatz, hanem
ha Christust bálványnac monddod, ésigy
magád bálványozol.

83. II. Azzal gyalázzac az Atyádfiai
a' Pápistákat, sőt ugyan Bálványozoknac
kiáltác, veled együtt: hogy a' *Felzűlet*,
és *egy-képe* a' Pápisták Istene: a' *zsi-
mad* *yak*: *attul várnak idvességet és segé-
séget.* Mi a' képekben semmi Istenséget
nem ismérűnc: a' Szent Keresztűnc csak
ugy szollunc, mint Moyses az Isten székre
nyénec: mellyet mikor fel emeltec így
szollot: *Surge Domine. & dissipetur inimi-
ci tui*: Mikor le tettec, imigy: *Reverte-
re Domine ad Israel*. Ezeket a' szokatához
bocsátotta Moyses, a' kit a' székreny jegy-
zett, nem magához a' székrenyhez. Más
a' felzűlet képben semmi Istenséget, erő-
és hatalmat nem ismérűnc, hanem per
*Metonymiam Crucem continentem pro Christo
conten.o sumimus*: a' keresztfán függő

D 5

Chri-

Dong.
pag. 403.

Trid. Soc.
25.

Kala 1. 150
c. 1 §. 4.

Num. 10.
v. 35.

58

Philip. 3.
v. 10.

Christushoz igazítottuk imádságunkat,
nem a' kérelz. fához. Mikor azt mond-
gyuc: *O crux ave / pes unica* mikor előtte
leborulunc, csokolljuc, hordozzuc. Mi-
képpen az ó-törvénybe mikor láthatan-
do ábrázatba meg jelené az Isten Mo-
ysesnek, es ez leborulván imáda azt, nem
a' teremtet állatnac, hanem az Istennek
tett Isteni tiszteletet. A' Calvinisták is
mikor a' szent Pál mondásaként, a' *Iesus*
névén térdet hajnak, fűveget vetne-
nem a' külső hangoskodó szonac részic a'
tiszteletet, noha annac hallására részic ezt
a' tiszteletet: régedis a' Bac szakálad előt
tisztelne a' tiéd, de nem a' szakáladat
magán, vagy szalonás *subadat*. De mi ha-
szon azon bakot ezerszeris nyúzni. Kérlet
ne vesd illi vac veszedelemre költött ká-
romlátszókkal lelketet, hanem mond meg,
vagy árd meg, mellyic Pápišta Doctor
írásában olvastad azt, hogy a' *képeket na-
gán a' vágy magokért tiszteljük*. Mert va-
lameddig ezt a' Pápištákról meg nem bi-
zonyítottod, mind addig én tégedet nem ven
Bialnac, hanem ördögi Bálványnac billac
Rajtad is marad, e' kötés alatt e' Titulus,
mert soha se Te, sem az egész Cálvistaság
le nem veszi rollad. Hogy nem szégyen-
led! im mégis több forrór öntőc fejedre,
tám meg lágyula kemény orczád pír-
láta.

84. lll.

84. III. Azt hirdetitec rolunc: *Nyolcz*
hogy Boldog Alzfonyhoz többet biz-
zunck, hogy sem Christushoz. Azonkér-
jűc őtet: hogy parancsollyon Christu-
nac, mert ő Anyja, és parancsolhat Fiá-
nac. A' több szenteké is mint ré ena' Po-
gányoc külömb külömb gondviselésre
olítottuc, és azoktól várjuc minden se-
gedelmünköt. Ezis merő hamiság.
Mert mi Boldog Alzonynac, és szentek-
nec segítségérül egyebet nem vallunc, ha-
nem hogy ő tollóc csak azt kérhetjűc, a'
mit e' világon élő szolga társunktól szok-
tunc kérni, tudni illic, hogy imádkozza-
nac érettrűnc: Istenhez bocsátot könyör-
géseccel segítsenec bűnből fel kelésre,
örizzenec bűntől és veszedelmektől. Ha
azért abban nem volt Bálványozás, hogy
szent Pál azon kérte a' hiveket: hogy se-
gítséc őtet imádságokkal: nem lehet ab-
banis véte, ha csak azt, és nem egyebet
kérűnc a' diésűlt szentektől.

85. De Te Uram Bagolynál többet
tudsz az Ave Mariához: mert ezt veted
ellenben: Cassanderből, kellemes Pápi-
sta Doctorból, mint Te; *Arra utollak, e-
gyem, már az emberek hogy az égben urál-
kodo Christus kisfiát legyen Anyjánál: mert
így enekelnek Ecclesiáikban: Obvídóg gyer-
mek szülőre parancsolj Anyai méltóságod
szerént a' meg változnak.*

86.

Rom 15.
30. 2. Cor.
7. 11.Dorg.
pag 402.

60

86. örömezt érteném én is ki szer-
zette ezeket a' verseket? Akarnám ha
meg mutatnád hol? s mikor vette be
ezeket az egész Romai Ecclesia? mert én
igazán mondom, nem olvastam, csak az
eretnekek könyvében. De ha nem akaríz
rétovázni könnyen jó értelmet adhat
ezeknek is a' keményen ejtett verseknek,
mint mikor az Írásban olvasod; hogy Ge-
deon Izavának engedet az Isten. Mert no-
ha az engedelem azt illeti, a' kinek előtte já-
roja vagyon; de ebből ki nem hozod, hogy
a' szent írás Istennél fellyebb valová télt
az embert; tehát abból sem hogy Boldog
Álzon Christushoz parancsol mint fiának;
a' ki *Erat subditus illi*. szo fogado engedel-
miséggel az ő birtokában tartattott.

87. Hogy ha egy kevesé keményebben
esic e' szo [Parancsoly a' Meg váltonac]
a' te gyenge hobbú füleidbe, halljad szent
Agostont: *Vobis nondum litigantibus secu-
ris loquebantur*; mig ennyi Phariseusok
nem valának, kic mint Christust, úgy
minket szonkba meg akarnának fogni,
nem tekintvén értelmünkre, bátorságos-
ban ejtettek mondásokba némely dolgo-
kat a' régi jámborok. De ezekben te reád
esic azon Szent Agostonnak amaz hozzád
szabott mondása: *Ad istum malo studio le-
gis, sed non intelligis, ceterum non videtis*;

azaz,

61

azaz, gonoszok gonosz igyekezettel ol-
vasátok a' Pápiák könyveket; bolondok
nem értitek, vakok nem láttátok.

88. Még ha érkezéssel magad azok olvasásá-
ra, kiket citálz, de talá nem is láttad. Mert
ha más ember szájával, né ettel volna, ha-
né magad olvastad volna, igaz értelmet is
azoktól vehettél volna. Ha láttad volna
könyveket, tudom hogy oly esztelenül
ennyiszor nem bizonyítanál ellenünk
Caillanderrel, Cingliussal, Espenassal,
Erasmussal, Franciscus Picussal, de injusta
excommunicatione Savanarolá, és több
afféle gallérodhoz szabott Eretnek köny-
veivel. Ha Bagnest, Zumelt, olvastad,
nagy gondolatlanság tölled, hogy Jesui-
táknak nevezed. A' Glossának pedig i-
gen vékony bőcsiletiről, ha Kalauzt tekin-
tetted volna, nem oly igen mustráltat-
nad. &c.

89. Noha csak szo szaporítás és nyálasko-
do enyelgés az hogja' Római An- szegyház
közönséges tanításával ellékező módáfo-
kat, vagy igazán vagy hamissan elő állat;
némely Pápiák írásból. Mert azok
vagy tudatlanságból, vakmerőség nél-
kül ellenkező vélekedésben voltak, és az
ollyanok nem tesznek szakadást a' Romai
Hitnek egyetiségeben; vagy pedig tudva
külömbet hittek annál a' mit az Anya sz-
egyház

fol. 257.
ed. 3.Ier. 10.
v. 14.Luc. 2.
v. 51.I. c. 6.
m. c. 6.

62

egyház tanit, és az olyanoc el szakattac
az igaz Hit eggyeségétől mint magad;
Azért az olyanoc ellenkezési az Anya-
szentegyház közönséges tudományának
annyit árt, mennyit az eb ugatása Hold-
nac:

89. De te nyavalyás, és a' kákánis
esomót kereső Prædicans magad sem ér-
ted. érteni sem akarsz, noha mi számta-
lanszor nyilván meg magyarázzuc, a' mi
vallásunkat. Azért illy bal értelemre vi-
szed P. Vanoviczius János Uram igaz mon-
dásit, mellyekkel azt mondod, így
tiszteli Bodog Afzonyt: *Nyisd meg én szí-
vemnek szemét. P. a' semnek v. illak téged
az útleben. Idvezitheted te mind a' tieidet*
Éc Mert effele mondásoknak szinte oly
Istenes, igaz és aitaros értelme vagyon,
mint Szent Pálénac, mikor azt mondgya,
hogy *ő idveziteni akar némellyeket*: avagy
mikor azt írja Timotheusnac, hogy *ő id-
vöziti mind magát s mind halgatoit*: a-
vagy midőn Szent János mondgya: hogy
az ember meg szenteli; meg igazítja ma-
gát, tudniillik könyörgésc és imádságoc
által; mert jól tudgyuc, hogy ez egy Isten
kívül, senki maga erejével az embert meg
nem tisztithattya bűneiből &c. miért hát
erővel is tévelygél, bálványozást fogz
teánc:

Dorg.
pag 164.

Med. az.
Corais.

Rom. II.
v. 14.

1. Tim. 4.
v. 10.

90. Lám

63

90. Lám mi semmit eggyebet annál
reátoc nem fogunc, a' mit tölletoc hal-
lunc, avagy Confessiotoc olvasásából vé-
szunc, oly értelemben pedig a' mint tiis
magyarázzátok. Ugy mint: hogy az
Isten Törvényében semmit meg nem tart
hattoc, és meg sem tartotoc: tehát egy I-
stenben nem híztec, idegen Istent tisztel-
tec: mivel az Isten Törvényi közzül eg-
gyik a' hogy egy Istent hidgyunc: ide-
gen Istent ne tisztellyunc: tehát a' ki
semmit a' Törvényben meg nem tarthat,
ezis felkel bontani; mert ha ezt bé töltes
né, valamit meg tarthatna az Isten paran-
csolatyában, tehát bálvány imádoc vat-
toc, &c.

91. Azt mondod te is: hogy annac
a' parancsolatnac; *szereffed a' te Uradae*
Istened: &c. meg tartata leheretlen: re-
hár jól okoskodnac, mikor illyen Syllo-
gismust csinálnac a' pápistác ellenetec.
Valaki az Istent szereti, bé tellyesit min-
den parancsolatokat: mert Isten szava
az; hogy a' ki Istent szereti bé töllette a'
törvenyt Rom. 13 v. 8 10.

Senki a' Cálvinistác közzül nem sze-
reti az Istent. Tehát senki a' Cálvinisták
közzül bé nem tellyesit minden parancso-
latokat.

Item: A' ki az Istent nem szereti. A-
toc

Cal. 2. 7. 5.
2. 8. 58.
14. 9. 6.
10.
Exo. 20.
v. 3.

64

roc és halálban vagyon: Senkia' Cálvinisták között az Isten nem szereti. Tehát minnyájan a' Cálvinisták átokban és örök halálban vannak. Ez bezzeg nem fogás, hanem merő igazság. De úgy beimmár a' Izaraz földőbe, két színű *Domine Predicans*. Itt akar mint forgatod a' pohárt; ugyan csak szomjan maradj: akár mint kapsz az *Omne* sem, de semmit sem fogsz.

A' NYOLCZADIK OKRUL.
Hogy az Vr Vacsorának két
szín alatt vételeit ok-nélkül
állattya a' Cálvistikák.

92. **N**em tagadgyuk, hogy Christus két szín alatt osztogatta szent Testét s Véré a' vég. vacsorákor. Hisz az az is; hogy valakica' Christus Testét vézic, azoka' Christus véré is vézic. Megengedgyük, hogy Christus meg nem tiltotta, hogy két szín alatt ne vegyűe. Csak az a' kérdés, ha Christus közönséges parancsolatot adott e' kölségnek is a' Pohár vételeiről? Mert ha az szent irásban nincs parancsolat arról, hogy csak egy szín alatt, vagy hogy ne különbben hanem két szín alatt

vegyűe

65

vegyűk az Urat, szabadon úgy rendelhet arról az Ecclesia, mint egyéb dolgokban, melyekről Isten Parancsolatot nem adott, se tilalmat nem tett. Nosza hát ha jó vagy, forgasd a' Bibliát, tedd az újadat a' pohárba. mutasd meg a' Parancsolatot, melyel kötelez mindeneket, hogy megigyak?

93. Első Locutio: A' mit Isten egyben kötött, nem kel azt elválasztani. De mind a' kenyeret s mind a' bort az osztogatás közben egyben kötötte: Azert &c Szintén azt kel vala megmutatnod, hogy az osztogatás (parancsolat nélkül) egyben kötötte mind a' két színt; de fel nem érted az újoddal. Mert noha úgy rendelte Christus a' Vég vacsora osztását, hogy e' léb az Apostolok lábát meg mosná, azt mondván: *Vos debetis alter alterius lavare* pede; mind az által evvel a' rendeléssel nem kötötte egyben az Ur vacsorát a' láb mosással; így noha Christus két szín alatt szerzette és osztogatta, nem kötötte mind a' kettőt. De Te Uram inkább kapsz a' Borra, mint a' Vízre, Isaias mondása ként: *Clamor erit super vino.*

Mat. 19.6

10. 13.

v. 14.

1/a 24.

v. 11.

1. Cor. 11.

94. Második Locutio: Az Apostol ki osztogatta a' Pohárt a' Corinthusbelieknek, nem csak a' Papokkal hõrpenter-te fel: mert nem csak azoknak kellett az

E

Ur

66.

Ur halálát emlegetni, magokat meg próbálni, hanem a' Kősegek-is. Ezt jó formában így állatom, mivel Te nem érkezel reá.

Valakinek kel az Ur halálát emlegetni, és magokat meg próbálni, azoknak a' Pohárt-is kel osztogatni. De a' kősegekkel &c. Azért. Láddé hogy mind az első része bizonylagodnak nem Szent irás; s mind a' Caluista Conclufiodis kopasz. mivel: *Conclusio sequitur debiliorem partem.*

Sobonaj.

95. Harmadik Locus: *A' Christus halálával meg erősített Testamentomnak semmi részét nem kel hátra hadni. De a' Pohárnak osztogatása olyan.* Tagadom ezt. Mert a' Pohar nem különben nevezetik Uj-Testamentomnak, hanem a' mennyiben Christus vér volt benne. Innét Szent Máte, és Szent Márk a' Christus véret mondgyák Uj-Testamentomnak; a' Borzine csak külső jel. De mind egy, s mind két szín alatt véstük a' Christus véret. Azért semmi részét az Uj-Testamentomnak nem hadgyuk. Hogy ha pedig Te csak az arnyekon, a' Borzinen kapdos, el ejtven a' Pohárt, csak szomjan maradsz.

Mat. 26.

v. 27.

96. Negyedik Locusod: *Igyatok ebből minnyajan.* Azért a' Pohár vétele mindeneknek parancsoltatik. Igenis mindenek-

nec,

67
nec, a' kiknek parancsolta Christus, hogy minnyajan igyanak. Azért minnyajan ittak, úgy mond Szent Márk, tudni-illik a' tizenkét Apostoloc.

Bolondul akadsz azon, hogy a' Pápi-
sta nem vizsgálja, ha parancsolva-e vagy kénálva mondotta Christus, hogy igyanak; mert ugyan csak az Apostoloknak mondotta. Te azt mondog: A' mit Christus a' Tanítványoknak mondog, mindeneknek mondotta: *Quod vobis dico, omnibus dico*: De megis magyarazza, minémű dologban mondogya azt mindennek, a' mit az Apostoloknak mondog; tudni illik abban, hogy vigyazzanak, és a' haláltul készületlen ne találtaffanak. Azért lelki ismereted ellen marczogod a' Sz. irást, midőn az 'tatra csigázod, a' mit Christus a' vigyazásról mondog.

Mar. 16.

v. 37.

97. Hamissan fogod Szent Pálra; hogy e' szókat: *Igyatok ebből minnyajan*: nem csak az Apostolokra, hanem a' több hivekre is viszi. Mert mikor elő számlállya Sz. Pál, az Ur-vacforánac első rendeléséből, valami közönségesen a' Hivet illeti, tellyeséggel ki hadgya ezeket a' szókat: *Bibite ex hoc omnes*: úgy adgya pedig a' Corinthus-béliek eleibe a' Sacramentom dolgát, a' mint Christustul vette.

1. Cor. 11.

v. 23.

E 2

Mikot

68

Mikor pedig azt mongya, a' Pohár után: *Ezt cselekedgyétek valamenyészor ízfűzátok az én emlékezetemre*: nem parancsolta a' Pohár vételt, hanem módgyát mutattya, mint vegyűk, midőn vészük: Azonkeppen nem mondgya: Proballya meg magát az Embel, es igyéc a' Pohárból: hanem *ugy* így, tudni illic *ha*, és mikor iszik: az az, valamenyiszor iszik.

98. Káromkodás pedig tölled az; hogy azt mondod: hogy a' Pápista Torkofoknac itili az Apostolokat, mikor azt állatya, hogy Christus mondvan nékie. *Igyatok ebből minnyajan* azt hadta, hogy ketten vagy hárman mind ne igyák, hanem úgy öfűzák magoc közt, hogy min deniknec jussón: az az: Ne úgy igyanak abból, mint a' Calvinista Pohárból szokat néha szomjuság oltani innya a' Pajkosok: tudni illik mikor néki megyen, egy Boldisar, igazabban Borcsiszar, és fel vévén a' Pohárt, úgy fel hórpenti szükségéhez képest, hogy *Negutta superfit*: s még a' Prädikantra mutattya az kannafűzaráz fenekét, és b' zöny agul hijá, hogy meg itta az ő Edes idvőzítője egeségért.

Dore.
pag. 498.
1. Cor. 11,

99. Tökéletlenség, és Istenen nagy bőszerű tétel, hogy szent Pál irásában állatod ezeket a' szokat: *Igyatok ebből minnyajan*.

69

nyajan. Mert úgy mond: Sz. Pál írta: *valamenyiszor ízfűzátok*; ihol vagyon az, *Igyatok*. (bár adgyanac innod illy bölcslölsáért!) A' *Pohar* is ot vagyon. A' *minnyajan* sem marad elezektől. Tchat ot vagyon a' Christus parancsolattya: *Igyatok ebből minnyajan*! Tíztes szép kis Pál mondása! talám szinte jól irtodban, s nem jól irtodban szedegetted, és egy máshoz raggattad azokat a' szokat; azért nem találd fel a' *Bibitet* szent Pál irásában? kérlek jozankodgyál, s hagy békét szent Pálnac; nincs a' Cassái Prädikans hatalmában, hogy a' szent Pál szavait elváltoztassa.

100. Ötödik Locufod: *Ezt cselekedgyétek*; Innét illyen gús formára sodorított syllogismust kőzősz: E szók: *Ezt cselekedgyétek*: mind a' Christus s mind az Apostoloc cselekedetire vitetnec. De a' Christus s az Apostoloc cselekedeti, nem csak a' kenyér, hanem a' Pohár vételebenis állot. Azért a' Poharra is tartoznak ez igék: *Ezt cselekedgyétek*. Mind igaz. De csak azoknac mondotta Christus: *Hoc facite*: a' kiket kőzőlehet, hogy azt mivellyék, a' mit akkor Christus mivellyék, egyebeknec öfűtogalásák. Erre pedig nem kőzőlehet mindenekét, ha-

E 3

nem

70

nem csak az Egy házi embereket, tehát csak azokat kötölte a' Pohár vételére-is.

101. Végre. Ha az Isten parancsolati meg-tartása lehetetlen, bár parancsolat volna-is a' Pohárvételről, nem kötöztetnek ezzel.

Azt mondod: hogy két félék a' Parancsolatok: vagy ollyac, mellyec tellyes szívot, tellyes lelket, és tellyes elmét ke-
vannacs-ezeknec meg tartása lehetetlen. Mert tellyes sziböl, (azt mondod Izent írás nélkül, sőt az ellen is) senki nem szeretheti Istent e' világon. Az Ur vacsora kétszínben való vétele nem ollyan. De Te Uram ollyan vagy, mint ama Czigany, kitől mikor kérdic vala, ha féli-e Istentől? Am lásd ugy-mond, s-ki nem félne a' gonosztól! Mert addig külömbözteted a' Parancsolatokat, hogy külömb Istent csinálj magadnac, hogy sem a' ki mennyekben vagyon. Nem fér a' Mi Atyánkhoz olly kegyetlen Tyrannuság, hogy Ielkúnc vesztése alatt, lehetetlen dolgot parancsollyon. Azért ám lásd mellyik Evangeliomban olvastad, és micsoda Isten parancsolattyanak meg tartása lehetetlen?

102. En sem parancsoloc már néked több *Recipés*; né talám lehetlenséget mutals

71

mutals a' be vételre. Ezeckel most meg elégszel, kiváltképpen remélven, hogy rövid napon egész lelek orvoslo Patika-érkezik, a' hunnan nemis vártad. Azonban az Ur szállja meg szivedet, világosítsa meg szemedet, hogy lássad az igazságnac fenyét, és az egész Helvetica Ecclesiad elött, Calvinista formán való *Confessio* Testamentomot tévén, másfázor ne cselekedgyél ollyant, kiert roszszabbul legyen *absolutiod*, avagy azt érdemlyed, hogy a' czimered alá, a' koporsód ajtajara írjam:

Curavimus Babylonem &c.

Mincc előtte pedig a' Confessiohoz kezdgy-el, egy néhány puntokat adoc elődbe:

I. Látod, öreg Ember vagy, ma hol nap életed, im az ajtó előtt ál a' Biro, és meg-öszült hajadnac minden szála, mint meg annyi idézőid serkengetnec az Iti-letre.

II. Látod, hogy vallásodat a' Romai Ecclesia ellen, a' szent írásban nem talál-
tad, hanem csak a' magad o-kos agyadban; melyben csak gazbuls-rothadt pe-lyvabul vetetted ágyát, azért nem álhatol rajta batorfagoston, s-io izűen.

III. Látod, hogy mint egy Sabellicus állat, csak turkáltad a' Pápista Doctoroc írást,

72

írásit, és tetzésed szerint csak futó félben kapdoltál a' Paterek szavain: de semmi gyűkeret nem rántál; mert mikor téged leczkére vonszunc, és né Illyricus, Chemnitius, Pareus rosz paré gazságiba, hanem az írástac tulajdon írásiban tekintetted veled az ő tanításokat. olly távol járnak attul, a' mit te belzélsz, mint az Ege a' földtől.

IV. Látod, hogy a' Jozan emberi okoskodásból is a' Papista igaz és megronthatatlan Nyolcz okoc ellen, te semmit nem tudtál okosan mondani. Azért lelkedre kérlek T. B. ne vedd kockára tudva látva idvőségedet, hanem ahhoz a' vallás-hoz ragaszkodgyál, még él edben, az mellyet halálod oráján akarnád, hogy tartott ad volna, és az melynek igaz Nyolcz okait adhatod, mikor a' Biro itilő széki előtt fogsz állani, és semmi okát nem adhatod Cálvista vallásodnac, mikor reá kérdetel, abban az rettenetes ítéletben.

a. Dorg.
pag. 118.
437. &c.

b. Dorg.
pag. 52. 53

c. Dorg.
pag. 175.

Talám azt feleled a' Birónac: Azért utaltam a' Romai Hitet, mellyet szent Pál dicfirt: mert ennekem Bálványozónak, szent írással ellenkezőnek látszott. a. mert azt véltem hogy a' Papistac az emberek-től költött találmányokat, Traditiokat nagyobra böcsüllie, az Isten beszédénél. b. azt saici ottam, hogy a' Romai Papa Anti-Christus &c.

De

73

De mint jársz ha akkor elrörölvén az ördögi kőtelnek csipáját, mely most elmédet elfogta, nyilván látod, hogy meg clalattál! micsoda fogáshoz kapsz akkor! azt fogode mondani: Nem tudtam? Nem elég az, mert az ollyan természet tudatlanság, *crassa & affectu ignorantia* mely te benned torkig vagy, semmi trater ignorantizet meg nem ment.

Azért ha nyakadat szakasztani, és leled vesztetni azok után nem akarod, kik után mint a' Bial vakon futtotál, s észedbe sem vetted, hun ütközte meg; mig az Penitentianac és meg térélnec helye s ideje vagy, térj meg a' Pokol ajtajarul az igaz titra: és mindenek nec előtte minden térovazo kerengés nélkül, vald meg bűneidet, és az igaz Confessio által az hamis Tudományok Labyrinthusából felely ki.

E s

CON-

CONFESSIO GENERALIS.

a3 a3

A. C. K. H. G. L. T. C. I.

Köz gyónás, mellyben ma-
ga szavaival vadollya magát,
és lententiát mond kár-
hoztatására.

EN Cz. I. Soe szégyen vallásim, és
véa orca pirulásim után, az Isten-
neefzent lelke illetve Sivemet, nem
kevés lelki dobbanásoc közöt, az egész
világ, és Helvetica Ecclesia előtt Confi-
teor és meg vallom: Hogy a Bent Pál-
től diositeret Romai Hit d. valamikor igaz
volt e. Mikon? Ki által? Hol? és mi-
ben meg változor légyen nem tudhatom.
Mindazáltal én sokuj hamisságockal
meg

d Rom 1.
e Dorg.
pag. 71.

meg me eskoltam, éretnekitettem, bálvá-
nyoztattam.

1. Azellen mondtam, hogy elég
az Hit az idvőségre. f. de hamissan; mert
azt vallom: g hogy az meg igazító hit
nem lehet jo cselekedetec nélkül: tehát
az igazulás sem; noha nem régen azt mon-
dám: h. hogy elég maga az Hit az igazi-
rásra. De en nem tudtam, hogy elmé-
nem és jo emlékezetűnem kela' hazugnac
lenni, mért ha feledékeny, hamar éllel for-
dittya szavát egymashoz. Es így.

2. Gondolatlanul adám eztis hoz-
zá: i hogy az igazaknac jo cselekedetec
nem tekelletesec, vétkefec, mocskos ru-
hához hasonloc: mert, k leg kissé vé-
tekis Isten haragjára és kárhozatra méltó.
l. következő. képpen magában min-
den jo cselekedet ártalmas az idvőségre;
mégis szükséges és hasznos arra. Azért
megtetzic hogy nincs én benné igaz Hit,
mert ninesenek jo cselekedetim: és így
midőn csak az egy Hitet akarám tartani,
az cselekedeteckel együtt minden Hi-
temet el vesztém, és azt nyerém, hogy ez
után igaz mondásomarse hidgyéc: No-
ha az én Theologiámnac soha ninesen be-
rencséje az igaz mondáshoz. Mert

f. Dorg.
pag. 615.
g. Dorg.
ibi
h. Dorg.
pag. 78.
101.

i. Dorg.
pag. 427.
k. Dorg.
pag. 431.
l. Dorg.
pag. 433.

Az

76

Az írás ellen:

m. Derg.
pag. 30.

1. Noha azt tanítom; m. hogy az idvőségre tartozó dolgoc világosoc a' B. írásban; mindazáltal én nem csak azokat hiszem bizonyosan mellyeket világoson a' Bent írásban olvasoc. n. Azért aztis hiszem a' mi írva nincsen. Merta' hiendő dolgoc világosoc a' Bent írásban; némely dolgoc mellyeket hiszec, nem világosoc; tehát némely dolgokat hiszec, mellyec nincsenec a' B. írásban. Még is

o. Derg.
pag. 206.

2. Halálilig azt kiáltom: hogy csak azt kel hinnia' mi a' Bent írásban vagyón o. azért én nem hiszem, hogy csak azt kel hinnia' mi az írásban vagyón: mivel nincs írva, hogy csak azt kel hinnia' mi az írásban vagyón.

p. Derg.
pag. 120.

3. A' szent írás iiii. & biro, a' Hitben támadott vetekedésekben; noha Christus maga halgatoinak iiletekes vészia' Tudomány felől p. A' Prédikátoroc csak Indexec; csak ujókat tartyc azon. de semmit azoc közzül, a' miket a' Romai Ecclesia ellen tanítunc, nem mutathatunk a' Bent írásban.

4. A' Bent írás biro. de semmi itiletet sohul nem tében, hogy az en töllem Bent írásbol formált consequentiác jok vagy roba: noha mind hitem vallásom, lelke

77

lelkem idvősége és örök boldogságom vel. tefe, csak imillyen amollyan prädikatori tetzésü consequentiátul függ. azért nem a' Bent írás, hanem magam vágyoc iiii. & mester, és a' magam tulajdon tetzésü, consequentiáit, hon egy kaptára vontom, s hon más formára öntöm.

5. Nem kel a' Bent írást magános tetzéfel világosítani, ne nyullyon ember ahoz. q. Mindazáltal kiki maga írás magyarázó lehet: mert az írás magyarázás jele a' hiveknec. r. Azért minden ember megértheti azt. akar mit mondgyon B. Péter, hogy a' Bibliában foc nehéz értelmű dolgoc vanna.

6. Az Evángelistác s Apostoloc I. stentől vettek az írára valo parancsolatot. s. noha én ezt az Isten könyvében nem találom, csak Bent János látásáról. De szabad nekem azont terjesztetni mindenekre; mert, *Quod vobis dico, omnibus dico.*

7. Illyen vakmerő Bemteleniséggel kötöttem ám én Bemet a' kősegnec, és a' Bent íráshac gyapja alatt, csak az én hamiságom körmeit rejtegettem: mégis bátran azzal dicsekedtem, hogy vallatom Bent írásban találtam, t. hogy a' Calvistiác vallása a' Christus tudománya. u. Bent Pált, x. Bent Pétert. y. emlegettem arra

q. Derg.
pag. 221.r. Derg.
pag. 249.s. Derg.
pag. 31.t. Derg.
pag. 26. ad

47. item

96. etc.

u. pag. 10. 11.

x. pag. 498.

y pag. 282.

ad 2826.

78

arra a mit ők *seba* nem mondottac, ha nem én *mindenkor* hazuttam, ki se Pál, se Péter nem vagyoc.

8. De a ki okos esbebe veheti, mint jázotratott én tőlle, és mint a Bialorránál fogva hordoztatot, ha meg tekintí, hogy csak magam okoskodásim fajzást, Isten igéjegyánant adtam eleiben: olly consequentia-csinálmányal pediglen, melyért Babadon meg hajthattyac Samár fülreám a több prädikátoroc: mivel a hazug Sophisticáláshoz vagyon kedvem, de nincs mesteriségem a találmányban, hogy markomban ne kapjác.

9. Első, magát nagy könnyen ki mutato csalárdságom: *Equivocatio*: ket-tőző beßéddel jádzani: mikor valamely mondásnac külömböző értelme lehet, én teßem magamot tolmácsá, s más képpen értem hogy sem az, a ki azt mondotta. Példánac okáért; midőn egy ébaránt nem mentherem az Cálvístá Ur Vacsoráról való vélekedésemet, a Christus Savait így glosálom: 2. Mikor Christus mond-gya: *En vagyok az Ajo*: *szóló tő*: ezec a Boc nem vétetnec tulajdon értelembé: tehát ezec sem; *Ez az én teßem*. De én el felejtkeztem volt bent Agoston regulájárol a hogy a bent irás világos Savainac tulajdon értelmet nem szabad el hadni, hanem-

2. Dörög.
pag. 224.

6. Dörög.
pag. 226.

79

hanemha a kereßyén hitnec nyilván valo tanítása ellenkezie a Boknac tulajdon értelmével. De e Christus Savainac: *Ez az én teßem* tulajdon értelmével nem ellenkezie a kereßyén hitnec semmi tanítása; ha pedig ezeken a Bokon: *En vagyok az Ajo* azt értem a mit tulajdon képpen jegyeznee, ellenkeznée a Christus szava hitnec nyilván valo tanításával, mely azt tahittya, hogy az *Ige Teßé les*; azért lehetetlen, hogy tulajdon képpen *Ajós* legyen, mely lehetetlen hogy én *szamár* lehesséc: hanemha *figuraté*, halónlatoság által, mint Christus *Ajo* &c:

10. Hasonlo glóßám ez-is: 6. A mit Christus a Tanítványoknac mondot, mindeneknecmondotta: tehát Christus mondván az Apostoloknac: Igyatoc eb-ből minnyájan, minden hiveknec mond-gya. Noha azért, ha más valaki nyakomba fordítana e gallért: A mit Christus Tanítványoknac mondot, mindeneknecmondotta: tehát az Apostoloknak mondván, hogy *széles e világra mennyenek* &c. azont mondotta nekemis; azt felelném: hogy nem nyakamhoz Babtác e formát igen boros. Vannac több afféle csalárd mesteriségim, de könyű a fülérül megismérni a Rokat.

6. Dörög.
pag. 224.

11. Má-

80

r. Dorg.
pag. 115.

11. Másodíc családságom: *Falla cia Compositionu*: Ezzel így metterkedem: c. Soc helyeken consequentiákkal éla írás, mellyeket tartozunc bé venni: tehát azokatis mellyeket írásból forma n e a Cálvinistáé; mintha azokis ot volnának írva. Maga énnékem nem volna annyi authoritásom mint Bent, léleknek: azért kacsod varga, a te Consequentiád nem fent írás. Ugy, de én sem hibálhatoc, a Bent írás helyes értelmét követvén, Igaz, *in sensu composito*, de *in sensu diviso* hibál, ha cse ki a Bent írást magyarázod, mert el mehetz helyes értelme mellől.

d. Dorg.
pag. 135.

12. Harmadic fortélyom: *Falla ia divisionis*; ilyen: d A Római Pápa (Sándor) el tévelyedhetic, tehát a Pápa úgy mint Anya Bentegyháznac feje, eltévelyedhetic. Az hogy, egyikét Cálvinista Prädikátornac felesége parázna, tehát mindeniké az.

13. Negyedic mesterségem *Falla cia figura dictionis* mellyel Binte úgy kötve tartom a meg csalatott kölséget az ó tévelygésében, mint ama Prädicanst jo tartásban, kinec azt mondtáé *Quicquid hereditavit Ancilla comedit: Sed Ancilla emit carnē crudā ergo carnē crudā comedit*. Mert azzal állatom az Úr Vacsorában (a minémű Úr Vacsorája vagon Cálvinistáknál) csak

csak köz kenyeret és Bort: o. Azt adta meg Christus Tanítványinac innya, a mit nevezetőlő tőke gyümölcsénec; de A bort, nem vért nevezte annac. Ergo, azt adta. De vak a ki nem láttya, hogy miként az első, úgy a második bizonyításnac elő járo propositioja hamis, ha semmi változás közibe nem ertetic.

14. Ötödic czigánságom, *A dictio secundum quid ad dictum simpliciter*; Így mikor a Catholicus Doctoroc, közbe járonac nevezic Bodog Abonyt, és a több dúcsó ult Benteket; tudni illic csak olyan közbe járonac, minéműnec nevezi az írás Mofest, kic esedezésec és könyörgésec által, az embereknek kegyelmet nyernec Istentől: nem olyanoknak, minéműnec nevezi Bent Pál Christust. A ki maga vérevel meg váltot mindeneket. En így vakoskodom: f. Valakire tartozik mind a meg váltásnak s mind az esedezésnek tiszti az nem ismér más vársot a közbe járásban. De csak egyedül Christusra tartozik mind a kés tiszti. Azért &c. De ugyan csak a dictio secundum quid. Mert abból, hogy csak egyedül Christusra tartozic a meg váltó, és olyan esedező közbe járonac tiszti, ki úgy mint halálával nekünk erdemlet jutalmat, kérhesse a lelki jokat; bolondul húzom ki, hogy a Bentec semmi más kép-

o. Dorg.
pag. 21.

81

Bent. 9.
v. 5.

1. Tim. 3.

f. Dorg.
pag. 119.

5

pag.

82

P. 31. v. l.

pen közben járot nem lehetne. könyör-
géseckel, Christus által: Így azért a' Ben-
tec által is, ugyan a' Közbe-jaro Jesus Chri-
stus által járulnac Istenhez a' Catholicu-
sok: és olyan módon mint Christus, csak
egy a' közbe-jaro, miképpen az Isten egy;
noha más képpen mind Isteneknek, mind
közbe-jaroknak nevezhettyűc a' szente-
ketis &c.

De ki győzne mind egy gar madába
bé hordani az én focsaporán költ Sophis-
ticálásim boytorján gazságit. Illyenec *Pe-*
ditionis principii, Consequentis fallacia, igno-
rancia Elenchi seu Contradictionis: argumenta
ex puris particularibus, ex puris negativis &c.
mellyeket elő hozni Bégyenlő, mert még
a' tanulo iffiakis esekbe vennéc, hogy
semmire kellőc: inkább meg vallom, hoyj
a' Bent írásbol valo Consequentia zás-
ban, az egész Dialectica törvényi ellen vé-
tettem. mégis a' Bent Lelket, illy rosz Di-
alecticusfá tésem, mintha ő csinálta vol-
na azokat. Azért nem méltó vagyok é,
hogy oda ugrattassanac fogadásom Be-
rét, minden ruhámban, hol leg mélyeb
az Hernad?

J. Dorg.

130.

g. Dorg.
pag. 411.

Isten ellen.

Cálvinussal egy Credoban vagyoc:
hogy Isten oka a' bűnnek. g. Azért mikor a'
Hissek

A' Bekegy Istenben, mondom, más idegen
Istenben hissek: midőn a' Mi atyánkot
kintornálom, a' mi atyánkot sem tudom;
más Atyát ismerek, a' ki nem menyekben
vagyon: a' ki lehetetlen dolgokat paran-
csol. h. kételeniti embert az Isten Törvé-
nye ellen valo cselekedetekre. i. azon-
ban örök kárhozattal bünteti Bolgait, egy
hivolkodo gondolatért is: csak maga jó
kedvéből rendelt némelyeket a' kárho-
zatra, némelyeket a' Boldogságra: sem-
mit nem tekintven az emberek jo vagy
gonosz cselekedetire. Az Istennek min-
denható erejét ragadom; mert Cálvinús-
sal azt tanitom: k. hogy nem kel Istenben
oly hatalmat gondolni, mely természet
felet való sokatlan dolgokat cseleked-
heséc: azért Isten egy testet, egy Bér-
s mind két helyre nem tehet: Christus ál-
latya Bérét az égben lévén, nem lehet a'
földön. l. egy nagy testet kicsiny helyre
nem rekeszhet: Ha kicsiny ostryában
fogalnád Christus testét, meg foztanád
őret Testének nagyságátul; m. Ajtó bé té-
vé, a' Testet azon által nem viheti Isten:
azért Christus meg nyitotta Annja mé-
hét a' Bülésben. n. &c. &c.

Sz. Haromság ellen.

Cálvinussal így eselőkódóm: o.
F 2 Mikor

83

h. Dorg.
pag. 509.
i. Dorg.
pag. 431.k. Dorg.
pag. 432.l. Dorg.
pag. 236.m. Dorg.
pag. 237.n. Dorg.
pag. 418.

o. Dorg.

84

p. Dorg.
ibi.q. Dorg.
ibi.

Mikor Christus azt mondgya: *En s' az atya edgyek vagyunk*: nem az ő állattyanac Edgyeségeről Bol Urunc, hanem a' meg egyezésről; mit mondhatna egyebet az Ariánus? Aztis állatom: p. hogy az Isten-ségben lévő semélyec, csak emberi elmélkedéssel gondolt tulajdonságok. Mir mondot egyebet Sabellius? Eztis vitatom: hogy A' Fiu nem vette Isteni teremébet az Atyától. q. (nem Attya pedig a' ki magához hasonló teremébet nem közöl fiának) azért mind az Atya, mind a' Fiu Isten semélyét tagadom; következendő képpen a' Bent Háromság tagadockal egyet értec, noha Pápi fákkal sem bolloc.

Christus ellen.

Beéltem, hogy nem mindenekért holt meg. r. csak az válaótottakért. s. pag. 298. nem a' tudatlanokért. Szent Pál azt mongya, (tulajdon Bavaiz eze) t. A' Christus mindenekért holt meg; azért inkább híbec Bent Pálnac. A' mely gyötrelmet Christus szenvedet, Pokolnac fájdalma volt. u. és Christus azt a' büntetést szenvedte, mellyet mi nekünk el kellett volna pokolban viselnünk: né ezért a' káromkodásért, még en nekem szenvednem kel pokolban. Nagyob káromlás ez, de ki

kel

kel mondanom; meg boesattya az én kegyes idvőzítőm: *Christus bűnös volt*, miképpen én Isten előtt igaz vagyok: mert néki tulajdonittatic a' mi bűnűnc, miképpen tulajdonittatic nekünk az ő igazsága: s. A' Christus lelke nem tudot mindene- ket: és tanult olljat, a' mit az előtt nem tudot. y. Nem tudgya az itélet napiát, &c. De hízem hírével lézen, mikor ezért meg itil, és gehennába küld. Azonban noha a' Jesus nevére z. minden térd meg hajol: noha az ördögök is enné a' neu- nec említésére, az emberekből ki mentec a, de én csak az engedelmeségbéli terd- haitásról, értem; a' külső terd haitás a' Jesus nevére, balványozás.

MARIA ellen.

Vétettem; mert noha meg érdemli az Isten Anyja, és az ég királynéja, az bősü- letet; én csak Mariánac hívom. c. kit az igaz Keresztyén Magyaroc Afzfonyunc bősületes nevével is tisztelnec: sőt kit az Angyal *malaszat tellyesnek* köszönt, éna' vérkec tellyeséget tulajdonitom néki; minden jo cselekedetét bűnnec tartom: d. a' kinéc csak leg kisebbic vérke sem volt tellyes életében. A' szűzelegenecc drága- kinsét elloptam, mikor nem csak amá szemtelen Bucemissal hazudtam: hogy

E 3

Chri-

85

p. Dorg.
pag. 434.y. Dorg.
pag. 60.

s. 420.

z. Philip.

2. v. 10.

a. Marc.

9 v. 38.

Ad. 16.

v. 18.

Luc. 10.

v. 17.

b. Dorg.

pag. 454.

c. Dorg.
471. &c.

Luc. 2.

d. Dorg.
pag. 427.

86

g. Dorg. Christus meg-nyitotta annya méhét a' szülésben, *e.* és úgy született mint egyeb gyermekek, *f.* hanem hazugságomat nagyobb hazugsággal pótoltam: hogy izent *f. Dorg.* Ambrús sem irtózot ez értelemtől. *g.* Egy szóval minden hozzája illendő tiszteletit, *g. Dorg.* főképpen segítségül hívását, mint szörnyű *pag. 416.* balvanyozást meg tiltom. *h.* mind lelke- *h. Dorg.* stül testétől való égben vitetését, csak *pag. 462.* fabulanac tartom. *i.* Ugy annyira, nincs *etc.* oly szépség az égen s- a' földön, kit az E- *i. Csato* retnekség- ne mocskollyon; nincs oly *pag. 532.* izentség, kiből fogytokozást ne talál-
lyon. De

A' Szentek ellen.

Senki dühöttebbül nem morgolodot-
nálomnál: mert mind az dűcsőült szent-
teket, s- mind pedig e' világon élöket,
ilyen rút gyalázatos rágalmazafockal il-
lettem; A' dűcsőült szentec segítségül hi-
vását, tiszteletit, hozzájoc illendő imadá-
sát, Isteni tiszteletre hittem: holott jól
tudtam, hogy *Ora pro nobis*, könyörögy
értünk, nem Isteni tisztelet. Azért Sz.
János Evangelistát, mikor le borúlék az
Angyal lábaj előtt, hogy őtet imádná, osto-
baul itiltem bálvanyozónac, mintha az
Angyalnac Isteni tiszteletet nyújtott vól-
na. *k.* Es így én azután nehá nem akarva,
igazat

k. Dorg.
pag. 37.

igazat találtam mondani; *l.* hogy a' Di-
csőült szenteket szabad azon kérni, hogy *l. Dorg.*
értünk esedezzenec. De azért megval- *pag. 139.*
lom vagy tudatlanságomat, vagy ha ér- *87*
tettem, gonofságomat; hogy Sz. Pétert *m. Dorg.*
Tévelygőnc mondottam; *m.* Sz. Istvánt *pag. 252.*
elméjében vérkezetne; *n.* (mely annál *etc.*
nagyobb vétek töllem, hogy Becanussal *n. Dorg.*
bizonitom.) Sz. László királyt; *o* *pag. 104.*
cséselen viadalú királynak tudatlanságol ne- *o Csato*
veztem. 1659. ben. Honnan e' siralmas *pag. 523.*
eneckel-is illetem: *Iai nekem László ki-
rálynak, oda sine Magyarának! bive ez
Varna tájának* &c. Hihető az eckori idő
tájban lőn romlása, s- azért irtak Innepet
számára: Lojola szent Ignatiustól pe-
dig, az ő fiaira való gyomroskodasom-
ból, azt irtam. *p.* Meg kezdé unni (hogy *p. Csato*
már) e' világot s- a' szoros kapcza nagyra *pag. 528.*
vivé &c. nem lévén mit tennie, öröcké
való szegénység szenvedésre, kötölezé
magát a' Christus-ért &c. még-is így sze-
pelkedem: hogy nem emlekeznec a' Hel-
veticusoc a' meg holt szentec felől gono-
szul, hanem tiszteletit őket. *q. Dorg.*
&c. *pag. 510.*

Az Ecclesia ellen.

Semmiben inkább nem mesterkedtem,
mint hogy az igaz Ecclesiát látbatlanná te-
gyem

F 4

gyem 99. de el feleltvén magamat, igen ki-
mutattam a' bibémet, miért vitatom,
hogy az igaz Ecclesia lathatatlan? Mert,
midőn azt kérdictőlem a' Catholicusoc,
hogy mutassam meg, *hol vólts Calvinus elős*
az Ecclesia? ebből az únalmas kérdésből,
külömben ki nem feshelhetec, hanem ha-
azt felelem, hogy azt én meg nem mutat-
hatom, mert az igaz Ecclesia *lathatatlan*.
Ugyan-is láthatatlan vólt az én Ecclesi-
ám Calvinus előt: merr'a' mi sohull nem
vólt, azt nem lathattác: Azért el hitet-
tem a' meg. csalatott községgel, hogy meg
né ismérheti ember e' földön, mellyic *igaz*
Ecclesia; és mellyic az igaz Hit: még-is
szemtelenül dicsekedem, hogy a' régi Ro-
mai vallás a' Calvinistaké. *v.* Csak válaszo-
tottakat, és Szenteket vészec bé az látha-
tatlan Ecclesiába; *s.* mert Isten sem látó
tya a' Calvистa szenteket; mivel a' mi
nincs, senki nem láttya: Calvистa szentec
nincsenec; mert minden igazságoc vé-
tec, &c. Hamissan fogtam a' Romai Ec-
clesiára, hogy *His csináló*, az az, Uj-hit á-
gazatokat csinálhat: nagy Calumniá-
nak-is ismértem e' fogást. Haa' Christus
Látható jegyesét, az Ecclesiát, parázná-
nacítiltem; *n.* itillye meg a' keresztyén
világ, hanem e' s-e fia vagyoc! Ha az ő
látható, fejét kissebséges szidalmazással
Anti-

Anti-Christusnac neveztem, tehát az ő engedelmeségehez halgató Császároc, királyoc, Fejedel nec, Urac és minden Catholicus rendec Anti-Christus tagiaja; mely nagy haragot kel hát Istentől fejem-re várnom, ezért a' szitokért: mert ha karhozator érdemel, a' ki bolondnac mondgya fele-baráttját, micsoda ez, az Anti-Christus nevéhez képest? Azzal is gyaláztam a' Romai Ecclesiát, hogy az a' Nagy Babylon; de nagyobb ockal nevezhettem volna annak, az en Synagogámat, mellyben merő *confusio* zur-zavar, fejetlen lábság, tagoc rend nélkül: Sacramentomoc, igaz egyházi szolgál nélkül: szent irás magyarázat nélkül &c. De azzal által hágtam hitemet, melly soha sem vált: el töröltem orczámat, melly nincs; (hanem ha csak olyan mint ama parázna Afiszony-é.) x mikor Riberara fogtam, hogy Romát mondgya Babylonnac. y Anti-Christus székes helyénec; holot Riberara azt írja; z. hogy az Anti-Christus Uralkodása előtt, vagy annak kezdetin, elontatic Roma-várofa.

A' Sz. Atyákatcsak így bocsúltem.:
meg üdvölk ám is szereket a' Pátere is is
szereket üdvölk is el tér elyed ám akkor a'
Pátere szere a &c. Ur-Chaldezaban.
Még Abrahamnak is része volt, az idegen
F s Istene

x. Dorg.
pag. 55.
y. Dorg.
pag. 106.
z. Rib. in
Apoc. 17.
n. 20.

A. Dorg.
253.

90. **Dorg.** Istenec tiszteletiben. **6. Sz. Agoston Do-**
pag. 310. ktor Calvinista Theologus-á let: és több
c. Dorg. Sz. Atyak, Romai Pápák Calvinistacká. **r.**
pag. 343. A' Romai Ecclesia job részét, és szí-
ad 348. nét, a' Clerust, és az Egy-házi nagy rende-
d. Ad 23. ket, kiket Sz. Pál mondása szerént, nem-
v. 3. &c. kellene kissebiteni, **d.** ördögi szidalma-
 zással rútítottam: a' Papok nem házaso-
 dásokat meg fedtem: nemis ok-nélkül,
 mert illyent régen szedegettem vólt el-
 mémben: *Hi sunt, qui faciunt quicquid*
e. Iaph. *petulantiam carnis imperat, &c Cum sit ha-*
38. *bitus ipse turpior, in ipsis habitat Venit secun-*
rior &c. e.

De nevezet Berént, a' Jesuitákat, nem
 lehet el kerülnöm, nemis' volné a' ki-
 vagyoc igaz Jesu Maltix, hogy ha min-
 den kigyót békát nem kiáltanéc a' Jesui-
 tákra: azért meg penyésdet Bokásom
 Berént, nem csak közönségesen illyen rút-
 kosorút kötőc ártatlan fejekre: hogy
 minden hazugoc felett leg hazugjabbac
 a' Jesuitác: *Pokol Sáskáinak. f. &c.* Bidom
 hanem *in particulari* ama Tudos nagy el-
 mét, Pázmány Péter, nagy Remtelen Eb-
 orczával, hol Jesu Witt (Titoc) **g.** hol
g. Dorg. sapito, Fekete Dromon, esaloka loryo,
92. 58. nyers nyakas &c. neveckel böcsüllöm,
82. 90. hol Ertsgami Ersee titulustat *sine vitulo*
h. Iaph. csufolom. **6.** másen kapdoso Páterne-
n. 17. gyalá-

gyalázom. **i.** Irásában ha valamit nem
 értettem, azt kiáltottam, hogy Pázmány
 nem tudgya vallását, **k.** nem foc olaja
 volta a' lámpásban **l.** töb pénzt olvasot,
 hogy sem könyvet, **m.** sic báju és károm-
 kodással tellyes dögletű. **n.** &c.

Utollyára *nagyob dül.* égemet csak
kis Jesuitára fordítottam, Japhetke palá-
 stya alatt; holot csak ugy beszéllec mint
 egy fufant gyermek, avagy egy karikás
 orrú kis Bial: mikor P. kist, igen nagyon
 fel töröltt homlockal, hol maga értetlen
 Jesuitának. **o.** hol gyermekne p. hol
 Iatrikamus emberne. **q.** hol duellumos
 Jesuitának **r.** hol tudatlan és elég nagy
 Bamárnac titulálom **s.** &c.

Itillye meg azért, a' kinec Isten okos-
 ságot adott, ha méltóé, hogy a' jo Páter
 Jesuitác pátziallyac többé ezt az töllem
 rajtoc tört gyalázatot, és el benvedgyéc,
 hogy illyen rossz ember mint én, a' ki illy
 mosdatlan kézzel hozzájoc nyúltam, be-
 mérem orca pirulás nélkül maradgyak:
 Főképpen ha meg gondollyák, hánykor
 burtam az orrokat hegyes írássimallé sőt
 mostanis azt hányom Bemekre, hogy se
 a' *Castigálásom*, se az Országoc romlásról
 írott könyvem, se *Malack* Doctor, se most
 e' *Barátsági Dorgálás* nem találá még olly
 erős Oroslányra, ki csak egyie körmé-
 velis

i. Dorg. 91
pag. 509.
k. Dorg.
pag. 454.
l. Dorg.
pag. 92.
m. Dorg.
pag. 400.
n. Dorg.
pag. 404.
o. Iaph.
n. 44.
p. Iaph.
n. 57.
q. n. 59.
r. n. 49.
s. n. 69.

92. *1. aph.* velis illeti vala őret. *2.* Ezzelis hamissan dicsekedem, *3.* hogy úgy meg csífoltam *4.* Isten kegyelméből, a *nyolcz okokat*, de *5.* rec Jesuita legyen bar, ki bélyeget űrhet, magátul költőt kopott pénzére. Noha jól tudom én azt, hogy a' *Barátsági dorgála* a' Nyolcz okokat, inkább meg erősítette; mint az vasat, mennél inkább csífol. Ilyac annál inkább fényesític, ugya' Nyolcz okoc annál sebben és erősebben tündöklenec, mennél nagyobb erővel akartam rebbelni: mert magam feleletivel, mint Goliath fegyverével, lelki isméretemben meg győzve, e' világ előtt tudova tettem: hogy az Isten igazsága ellen, nincs bölcsesség az emberekben, mennél inkább a' Prädikátorokban.

Mindazonáltal én mint Goliath, az Ur serege ellen, nagy mérésben hányom vetem magamot: de hihető, hogy a' Fegyver zörgés közt, nem hallýac a' jó Pateretec, az én Samár riválsimat. azért nem felelnec, és fántom fántal nem fizetnec. tudom is, hogy meg bocsátnác vétkemet ha Pénitentiát tarthatnéc, mely én töltem lehetetlen. Mert

A' Sacramentumok ellen.

Csak mondom, minden írás nélkül hogy

93. hogy csak két Sacramentum vagyok: Kereszttség és Ur-Vacsorája. noha akaratom ellen is nyomtatásba hattam, hogy *Het Sacramentum vagyok.*

A' Kereszttség ellen.

Nem titkolom el eztis: hogy noha minnyájan haragnak fiaim sületünec; mert Adámban minnyájan vétkezünec; mindazáltal a' keresztýenec gyermeki, keresztység nélkül is még Anyuoc méhében meg bántetnec. *1.* noha olvastam a' Christus mondasát; *Ha ki újonnan nem születik Vízűl és Szent Lélektől, nem megyen be mennyeknek országában:* de Vizen nem kel külső vizet érteni, hanem bent lelket. Nem tudom azért hol parancsolta Christus, hogy a' keresztységnek materiája Víz legyen, nem Bor, vagy tehén hús lév: még is tiűta vizet kívánoc, nem olajt, lúgat &c. *2.*

Nem mondgya ezt Urunc: *1.* hogy minden vétket el töröl a' keresztység vize, noha nyilva bent írás, hogy a' keresztységben *abluitur peccatum, mundatur lavaacro aqua* &c. jollehet ezt nem maga erejével cselekeűsi a' víz, hanem ezköz, mely által Isten, a' Christus érdeméért, meg tiűtit.

Dorg.

742. 139.

y. Dorg.

pag. 182.

10.3. v. 5.

2. Dorg.

517. 519.

a. Dorg.

518.

94

Az emberben mindenkor, (kereszt-
ség utánis) vagyon maradvány bűn: az-
ért ~~delet~~ el törli Isten a bűnt, de bennűnc
hadgya: mert ~~delevit~~ annyit tében, hogy
bennűnc hatta. Uj hit-hez, Uj-Molnár.

Illyen kákombáckalis terheltem a
Pápista keresztiséget: hogy ók a' haran-
gokatis keresztelie: *b.* Boldogságos Sűz-
Mária nevében is keresztelne; A Komác
közti nincs rokonság, sem nem tilalmas a'
Házaság; úgy a' Calvinista Komác közti,
kie közti semmi igaz komaság nincs.

Ugy bocsáttat meg Pápistáknál a'
bűn, a' keresztiségben, hogy ha arra kereszt-
hányatic: de en ezt csak hántam, nem
gondolván véle horgason esiké, vagy
igyenefen.

Az Vt Vacsorá ellen.

E' hazugsággal is öntöztem vallásos-
mat. *c.* hogy Baporodgyéc: *fokan tanit-
tyák* (a' Pápisták közzül) *hogy a meg/zen-
telés után, mind állattya, mind zine megma-
rad a kenyérnek;* mert annac sine hogy
álhatna meg kenyere nélkül! Evvel pe-
dig a' Bennes mocsockal hol Gelasius

Pápát *d.* hol Valentia bé mázoltam, hol
Scotust; noha Valentia irását nemis lát-
tam, avagy ha láttam, esemet akkor útra-
balástottam, mert esembe nem vettem,

hogy

hogy azokat a' Bokat Valentia *e. Profert*
quoque ex Gelasio &c. ellen-vetés képpen
emliti: kiből azért úgy cselekedtem,
mintha azt mondtam volna, hogy Bent
Dávid tagadta az Istent, mivel azt írja:
hogy, *Dixit insipiens. Non est DEus.*

De ez a' nyilván való tökéletlenség,
egyűser a' Cassai piaczon, 1659 ben meg-
égette a' Bámot, kinec most gaz tarlojatis
kellene funom, ha Bám volna, mint akkor
volt, mikor illy temérdec hazugságis fért
ki azon: Cajetanus mondgya: *Menda-
cium hoc, Panis & vinum transubstantia-
tur in Corpus & Sanguinem Christi.* és töb afféle,
kie miatt úgy meg koczattac akkor a' kör-
memet, hogy noha téntás volt, bé kellett
fálnom: nemis törődtem azon hogy Ca-
jetanusra le rázzam magamrol, hanem
mostis rajtam marad e' hazugság.

A' Christus példáját a' Pohárnacki-
ostogatásban parancsolat gyanánt tar-
tom: az negyven napi böjttől pedig
csak ezzel mentegetem magamat, mert
a' Christus böjtelését senki nem követhet-
te. *f.*

Nemis sollicitáltam igen, az Aposto-
li követést egyéb dolgokban: hogy *szé-
ren szerte a' széles világra mennyek,* (mert
nem érkezem hozzá az apródos gazda-
sáonytól) *betegeket gyógyítsak* (mert min-
den

b. Dorg.
pag. 518.

c. Dorg.
pag. 39.

d. Dorg.
229. item
229. item
231.

e. Valentia
l. 2. de
idolo. &c.

f. Dorg.
509.

95

96

g. Dorg.
39. 70.b. Dorg.
pag. 507.i. Dorg.
pag. 13.

den hittemmel, Erasmusként, csak egy
fanta lovat sem gyógyíthatnéc) *ördög-
kerüzzek* (mert ez a' Pápilla Papoc dol-
ga) *ingyen* *pradikállyák*, *se pénzem*, *se két
köntőjóm ne legyen* &c hanem a' Pohár-
italban hátra nem maradoc: melyben
ha valaki a' Borhoz vizet tölt, bálványo-
zonacitilem g. ugyis meg ißom a' bort
a' mint terem: mert a' mely pohárt Chris-
tus a' Tanítványoknak adott, abban Bor
volt. noha nem tudhatom, ha nem ele-
gitve vízzel.

Ezeket a' Bokat: *Ezt cselekedgyétek*;
Christus mindenkénc mondotta, de en-
se az Abony emberre, sem Beker vezető-
re, hanem csak a' lelki Tanítókra (inkáb
Tántorítókra) terjesztém b. minth.
csak ezek volnának emberek, ugy mint
Pástoroc; a' többi oktalán állatoc, mint
Juhoc. Ha ezért meg Bolit a' Biro: én
mint Pástor bonus azt felelhetem: Hala-
gas Te Péter Biro, mi nem néked Bolloc
én: okernélis nagyobb vagy Te.

Mind az által én bennemis nagy go-
rombaság, ne mondgyam oktalanság:
hogy a' Bortol kenyértől várom lelki tá-
pláládomat, nem a' Christus Testétől vé-
rétől. Mert Christus éppen vétetie egy
Bin alatt, nem rébre oblatie két Binben.
En pedig azt alitom, i. hogy az egész Ur
Vácsor-

97

k. Dorg.
pag. 120.i. Dorg.
pag. 198.m. Dorg.
pag. 73.

Vácsorájának állatryát nem találja em-
ber Binben ugy egy Bin alatt, mint ha a'
másik is ott volna. Item: az Ur-vácsorá-
ja teremterállat k. (kenyér: Bor) nem
teremtő Christus &c.

Az Házaság ellen.

Vagy tőm vagy tagadom, de tőf es-
séggel mondván, csak hazudtam abban,
hogy a' Pápistáság *Threo-papismus* mivel
a' Török azt vallyá: *annyi szonyt ember
vel ellen ember, a menyit eltaribat* A ki ugy
vall: *sem az íßen, sem a' természet meg
nem tiltotta azt, hogy embernek sok felesége
ne legyen*: Török az. Nyilván tehát lap-
kát tettem a' Pátriarchác és Bent Királyoc
főjében, kic Babadófön töb feleséget vet-
tec. Nyilván énis Constantinapoly, vagy
csak Várad felé tartom a' Török lovam
erős bájár: mert a' Bent írásban fel nem
találom; hogy egy feleségnél többet nem
Babad venni.

Sőt az paráznasáért meg-verhe-
ti ember feleségét, és ujonnan házafod-
hatic; mivel az én tetzésem szerént, m a'
Paráznasáért *Bakass ya a házasság béli köte-
let.* Ellenben: hogy ha a' mit iten egy-
ben kötött, nem kel azt el-választani azért
ha meg-venis valaki feleséget, meg ma-
rad

G

rad

98

rad a' kötél: tehát ha vjonnan házasod-
dic, nyílvá töb feleséget tart. meg. is az
ollyant Conſtancinapoly felé nem ig-
zitom.

Azért inkább hiſſem, hogy az ollyan
Kopaß török, a': ki parázna feleségé-
nében máſſal meg- eskűſic, nem háza-
ságban, hanem fajtalanságban el: sőt,
nagyobbat vetkezik, hogy ſem ha eskűs
nélkül, máſſal latorkodné (noha ez is
nagy bűn) mivel hogy az elébbi házasa-
gac gyalazatjával, ugyan hittel köte-
lezné magát az lator életre.

Az Papok Nótelensége ellen.

Moyſes meg engedte a' Házaságot,
még a' Papoknakis: hogy tilalmas dol-
gokra ne vetemedgyenec; noha experi-
entiaival tudom, hogy a' Hazasoc közöt
tób vétkec éſnec: mert

Nemo ſuá certus de conjuce præter
Adamum,

Deque ſuo certa eſt conjuce, præter
Evam.

még ſem tilalmazhatom a' jamborokat,
a' Hazaságtul; miért házasítom hát a' Pa-
pokat azért, hogy némely Pap tilalmas
dolgokra vetemedic?

Scriptum eſt: *Oportet Episcopum eſſe*

MINIAT

99

unius uxoris virum: tehát ellene mond-
hatatlan conſequentia: hogy ſzükség a'
lelki Tanítónac egy feleségű ferfiúnac
lenni; *n.* mintha a' ſzeker vezetőnécz ſza-
bad vólna lenni két feleségűnec:

Unius uxoris Vir Episcopus eſſe jube-
tur:

Ergo licet laico nunquid habere
duas?

Jo következés; de én nem gondolván,
azzal, hanem Calvinus Apám voxá, és
példaja ſzerént, a' töb Prædicator. tár-
ſaimmal, máſfokra bizván a' Menyörſzá-
got, csak a' földet tölteni ügyekeztem,
ama parancsolattal kötöletetvén: *Cre-
ſcite & multiplicamini & replete terram*:
Annac felette: elég ez az én meg győz-
ſemre: *o. A' Sacramentumot* Iſtén paran-
csolta: de az Egyházi embereknek (s má-
foknak is) házafulások *Sacramentum* ergo.
De a' minemű Papnac tartom magamot,
ollyan *Sacramentum* nac hiſſem a' Házaf-
ſágot, az az, pogányéhoz haſonlónac.

Az igaz egy-házi ſzemély meg eskű-
ſic Iſtennec, hogy házafág nélkül tiſtán
el: azért ha Afzonyomnac Ura életében
ſzabad máshoz menni feleségűl, az Pa-
poknakis ſzabad: noha nagyobb kötele-
ſegec vogyon az igaz Papoknak az Anya-
ſzent egy házhoz, mint Afzonyomnac az

G 2

Ura

n. Dorg
64.

n. Dorg
509.

100

Ura hoz. De én nekem s. a' több Calvisti Prædicans fraterem nec illyen fogadafunc nem lévén szabadon többfőz is megházalhatunc: Atzonym és máshoz mehett, *si dormierit vir ejus*: de nem úgy miut ama bolond Calvisti Afony, ki meggyőzertvén Molnár fordításával: *Ha az ő Ura el a' u' s'ik, szabadon hogy el mennyen a' kibe az akaria*; mihent el alutt az Ura, ottan a' Prædikatorhoz szaladott.

Ezekből meg tetzic hogy csak hazugsággal folyó káromkodásom ez: hogy a' mely Pap meg házalogdik nem vétkezik p. A' Papoknak házasságok nem bentségűző isfő tálatanás q' hogy órádgi indomány a' Papok házasságát meg tiltani, &c.

Ezis hazuglag; hogy a' Házasság Isten parancsolatya: r' avagy szent Pált hazutolom, ki azt tanította: hogy, *Iob embernek házasság nélkül lenni*. sőt magamot csapom arczúl, ki azt mondtam. s' hogy a' kezőnleges v' edelmekben job a' Nőtelen élet a' házasságélinél. Jovinianus Eretnekis azt tanította, hogy a' házasság nélkül való élet, csak e' világi nyugodalomra hasznos, de Isten előtt nem érdemes.

Idvősségem remenlege ellen.

s. Dorg.
73. 417.

Noha azt hiszem, s. hogy idvőzülő a' Christ

101

a' Christus vére által; hogy igaz választotta vagyoc az Istennee, mert csak a' választottackal kőza' Christus vére s' hálála, u. az igaz választottac pedig bizonyosoc a' jövendő bodogság felől, mindazáltal azt és hiszem, x. hogy a' Calvisti hiti közé hitetlenség, tévelyges, s. kételkedes elégytettet: *az igaz Hitnek pedig minden kételkedés nélkül erősnék kel lenni*: azért egy felől állatom idvősségemről való kétségemet, más felől bátorságot mutatoc a' Calvisti hitben: következendő képpen, idvezítő s. nem idvőzítő hitem vagyon.

Hitem ellen.

A' mit Calvisti hittel hiszem, illic a' felől kételkednem. z. De a' szentírásban előnkben adatot Hit dolga felől, nem illic kételkedni, a. Azert azt nem hiszem Calvisti hittel. Innét vagyon hogy Sz. írással ellenkezie vallásom; hogy szent írással semmit nem bizonyitoc, hanem csak a' magam okos vagy okatlan okoskodással.

Heában fáradtam abban, hogy nemely Papista Paterec írást, hamiságom, mentiségere hoztam elő: mert csak Calvisti hittel me yben illik ke gkedni hoztam elő: a' mint meg is mutatodot oda fellyeb.

u. Dorg.
413.
x. Dorg.
427.
y. Dorg.
156.

z. Dorg.
427.
a. Dorg.
209.

102

Iyeb. Azért inkább biztam a' kétséges hitű Eraszmushoz, Espensausához, Caslanderhez, és affelékhez mint egyik Telvaj a' másikhoz: *Ad latro ad latronem.*

Sőt a' régen kárhoztatott Tévelygőc tanításából foldoztam Bakadozot tudományomat, akarám mondani kuldustoldományomat. Az Arianusoc egyeb Tévelygőckel egyetemben azt vitatták: hogy ők egyebeknek helyt nem adnac, hanem csak annac, a' mit olvasnac a' Bentírásban: mert Urune azt mondotta, hogy heában ti bírelis ötöt az emberi parancsolatokkal: én is alája iroc. Pelagius után, Vincentius Victor azt itelte, hogy a' kisdéd gyermekek, ha keresetség nélkül meghalnac idvezülnek: én is azt mondom.

Dorg. 10.

Florinus és Seleuciánusok Istent mondták a' bűnőc okánac: azt valloam Cálvinus Apámmal én is. Xenaias Eretnek a' Bentec képeit bocsületlenül el baggatták: én sem látom a' Christus képét illendő bocsülettel. *Novatus* eretnek tagadta a' Bérmlást és gyonást: én is csak Istenre hagyom a' bűn bocsátást. a' Bérmlást sem ilmezem. *A Manicheusok* tagadták az ember Babad akarattját: én sem engedem a' jora, csak gonosbra: *A Donatistákban* egyéb gaz vélekedések közöt, egy

Dorg. 73.

Dorg. 336.

Dorg. 77.

364. 416

82:

103

ez: hogy az igaz Anya Bentegyház régen ki gyomláratot az egész világból, és ujonnan ő általóc ki sendült Africanában: magamis illyent forgatoc. Vigilantius három dolgot tanított: 1. hogy a' Szentec tetemét drága edényekbe foglalni, ezek előtt nappal gyertyát gyujtani, és leborúlva csokolni, nem egyéb vak pogány szokásnál. 2. Hogy az egyházi emberek nőtelen élete nem dicsiretes. 3. Hogy a' Babot Bőjtőc nem kellemetese Istennek. Enis evvel tartom: 1. hogy a' Benteknek tetemeiket nem kel ki álni, és azokat a' kölségnek mutogatni: mert nyugosnac az halottac az ő ágyas házokban: akarom mondani a' Cálvinus pitvárában. azért a' Cálvinista Bentec erekljeit nem kel bírelni. 2. A' Papoc házasságát én is javallom: 3. hogy a' Cálvinista bőjtölésnek semmi érdeme nincsen: noha volt érdeme az Ninivitác és több istenes emberek bőjtölésének. Cálvinus is azt tanította, hogy a' Bőjt hasznos. A' Cálvinista Bőjt, semmit nem enni: azért Judit, a' mint Bol a Bentírás, hogy *ieiunabat omnibus diebus vite sue*, tellyes életében semmit nem et. Bizonyos érektől magát meg tartoztatni, kiváltképpen az hullul, nem bőjt: azért mikor én bőjtölőc mindent meg eszem. *Novatus* Eretnekben ezt dicsiretem: hogy a'

Dorg.

163. 405.

Dorg. 67.

Dorg. 80.

Dorg. 417

Dorg. 79.

G 4

Cál-

104

Cálvista Halottakért való imádságot ha-
 bontalannac mondgya: hogy nem ba-
 bad bizonyos Bójt napokra kötelezni a'
 hveket, hanem kiki akkor bójtöllyön,
 mikor tetzie; hogy a' Cálvista Papnac,
 Túpóknecc, egyenlő rendi és méltósága
 vagyon. Az Anomæusoc csak három do-
 dogért viselnecc Eretnecc nevet. 1. Hogy
 az Isten törvényére ők nem kötelesek: 2.
 hogy a' bűnőc semmit nem ártanac az i-
 g zhitű embernek. 3. hogy az hit elég-
 séges az idvőségre: *Montanus* Eretnecc
 a' Penitentiat: *Donatus* az Aldozator ron-
 totta; én mind a' kettőt. Mert egybér ál-
 dozta fel magát Christus: eleget tet mi
 érettűnc &c. csak hogy felec attol, hogy
 menyországba se mennvec, mert bé ment
 oda Christus érettem. *Waldenses* az In-
 dulgentiácc erejét, és az Isteni csudácc igaz-
 ságát tagadta; én magam mindeneket.
 Ha azért azoc minnyájan engemet, és az
 en vallásomat látnac, azt mondanac: hogi
 valami ő bennec vakmerő és gonosz, la-
 toros Istentelen, halálos és átkozot, a'
 miért most pokolban lakolnac, én egye-
 dül magam fel értem, őt fellyül halad-
 tam. Mert azoc közül, ki két, ki három,
 ki csak egy eretnekségért szenved; én pe-
 dig valamit ők vagy Isten ellen, vagy a'
 cüccsült Szentec, vagy az Anya Szent egy-

Dorg 72.

Do. 2.

40.

Dorg.

2/3.

105

ház fejei ellen kigondoltac, mindeneket
 őbve foltozván magamban foglaltam.

*Koronás Királyom és Magistru-
 som ellen.* Még ő felségét Koronás Ki-
 rályunkot sem vessem ki: mely ellen va-
 lo vétkemmel, minden vétkemet coro-
 názram. Ugy annyira rajtam esic ama
 Judás Apostol levelében v. 8. Eretne-
 kekre kiadator sententia: hogy *Ma esta-
 tem blasphemant*: az Felséges Csásáro-
 kat, Királyokat, Fejedelmeket, és az Nagj
 rendeket káromlyác. Hozzá illic Szent
 Péter mondása: *Dominationem spernant*:
 az Uraságot az, az, mind az egyházi, mind
 világi Magistratust meg vetic. Oka, mert
ma audaces vakmerő mérebec. Vallyon
 e mit nem merem én. (jollebembe jut)
 négy ébstendő előtt Calsán, Babad Királyi
 városában, nyomtatott *Ország romlásáról*
 való könyvemben? midőn lafván Berel-
 mes édes hazám kárt vallot Magyar or-
 ság romlásit, első és főbb okul, az mi ke-
 gyelmes Király Urunc ő felségét vetet-
 tem: és kész rebelliora orvoslo intéstis
 tettem: [Intlec Magistratusoc a' Nagy
 Istenértis, Orvosollyátoc meg e' Jait. JA-
 te-néked ország, mikor a' te Királyod Gyer-
 mec!] mely mérges és háboruság ger-
 jelező irátommal, (akar mint gloszáyam)
 itullyec meg a' Magistratusoc, ha nem ér-

O. B. K.

Romlás.

102. 1.

dem

106

demlettemé, mind Isten s mind emberé-
előt, *Criminis lafa Majestatis* sententiáját
kárhoztatatomra! Jól tudtam, hogy ez
Királyom gyalázo, és ország czimerétől
meg fosztó nyelveskedésem, meg tava-
nyítja szemeket az ő felsége igaz Hívei-
nec: de Nemes Szabad városban, ország
pusztító szabadságnac fűlti alat, szabad-
nac alitottam ki mondani, a' mi gyom-
romban volt; semmit sem törődván azon,
hogy Nemes Cassa városa, nem csak sza-
bad, hanem Királyi Varos-is; azért gon-
dolatlan, és bolond elmémet meg előző,
szabad nyelvemmel, mind Koronás Kirá-
lyomat, mind Szabad Városát, rut gyalá-
zatos Infamiával terheltem. Kiért talám
Nota Benebenis estem: így játszottam ke-
gény fejemmel!

De ezt senki ne csudálja: nem me-
szek estem a' Fától. Cálvinus Apám-is így
bócsúlli, inkább le csópülle; a' Keresztien
Fajedelmeket in c. 5. Danielis. Hodie ut
fere Reges omnes fatui sunt, ita etiam
sunt quasi Equi & Asini brutorum anima-
lium: Esuránna verí: Si Reges & Prin-
cipes nolint DEo parere, & suam sequi
Religionem (sectam) subditos solutos
esse lege obedientiz, ipsisque licitum in
illos in surgere &c.

CON-

CONCLUSIO.

De immár el untam a' loc véteim-
mel való moeskolodást: hatzontalanis
számba venném, és egyenkent számlál-
nom minden bűneimet: mert, Delicta
quis intelligi & ki tudhatná mind azokat?
azért job ha halgatoé, ne gyalázzam heába
magamat; holot tudom, hogy az én Cál-
vinista gyonátom vége, csak Cainval vá-
lo kétségben esés: *Ma ar est iniquitas mea,
quam ut veniam merear.* Annakoáért én
noha az loc *Culpa* után, már el mondtam a'
Confiteort, megis űöttem számot, nem
csak háromszor; de azt hiszem: *qualis
confessio talis absolutio.* Job ha idején a Te-
stamentumot forgarom.

Gen. 4.
v. 13.

TESTAMENTVM.

Miről téstálljac, mit hadgyac nek-
tec, édes fiaim, szerelmes Pradicans frate-
rim; Protestans társaim & minden saját
marhám énnékem csak egy *Curia supplex*.
Az Ecclesia Hér Sacramentomi közzül, a'
Nagyöfinktől csak kettő szállor reám ó-
rőkös jószágul; noha az én Vacsorámba
semmi Új Testamentomi Sacramentom
nincs: Kereszttségemben, nem tudom, mert
nem különböz az szent János keresztés-
gétől. Az egy Hitemis *Tantum crede*, igen
kicsid;

107

108

kicsi; noha oly hatalmas, hogy a' mi nincsen is meg ehittek, és megí hátrátot avval.

Mind az által egy hofszu nagy ujas, és szeles galléros Calvinus Apánktól rém marad palástom vagyon; kit maga Calvinus először, az egész kereszténység-től régen ki átkoztatot, kárhoztatot, és szemetre vettetet Eretnekségec rongyos *soldanyát*, tudományát akarom mondani, és így foltozván egybe varrott: noha nem mindenűrő hegygel találta. Azután Illyricus, Chemnitius, Pareus és több *O codexus*, akarom mondani Orthodoxus, a' Szent Átyác írásinac roszul szakasztot, és nyakunkhoz szabott darabjából *de formaliák*, akarom mondani Reformáltac: De én is, noha rosz Szabo voltam, foltonként, szakadozva földozgattam: sőt hol farkas, hol Roka bőrrel béleltem de ki terzi mind a' kettőnec a' farka. *Haboszine*, jelenti Mesterinec és viselőinec, az Alhatatlanságoc habjai között való untalan ellenkezésen. Új szakadásockal szakadozott/ispitályban volt, gyakorta megmólatott, tatároztatott &c. mindazáltal a' mint vettem, úgy éppen mind nekem hagyom. Vegye kiki magára, mert igen szapora köntös, mindennek éppen jut egszizen; A' hofszu ujaiban szirkokat, a' szeles

109

szeles Gallérában hazugságokat; a' derékán és elein, tudatlan balgaragságokat foglal. Rajtatoc maradgyon, és minden Calvinista Prädikátorokon hasonlókép; de úgy visellyetec, hogy ez Ispitályba utánam benneteket ne hozzon, *A' kárját* orromrul le ne vegyétec, mert rosz mesteri váttoc annac. Halálom után lelkemnek jot ne kívánnyatoc, mert haszon talan. Templom ékelségere nem hagyoc semmit; mert oly tiszta, a' mely tiszta írást benne Prädikáltam: soha meg nem feretzethetic szentlege mely nincs. Japhetke, mely gyermeki módon, fedezgette Noë nem Noë Apjánac meztelenségét, egyebet sugár vesztővel való supralásnál, nem érdemel. Könyveimet velem együtt ne temelsétec; mert hasznát vehetni az papyrosánac; tierec légyen annac, mind introitus, mind az Exitusa. Epitaphiumom, hogy holtom után feledékénységben ne jussom, im magam csinálom.

EPI-

110

EPITAPHIVM:

Heus Viator!

Hanc exiguam *Lapidum* struem

Ne despicias.

Heic Jacco,

Per quem multi in tenebris *sedent*,Mortis in Umbra *jacent*.STEPHANUS alter uno nomine:
Saxo monumentali non uno tegor.Cujus vita omnem movere *Lapidem* contraEcclesiæ *Petram* fuit,

omnes in me lapides traxi,

sed quibus obruerer.

Credas ipsam attigisse lapides mentem,

adeo duræ cervicis eram;

Ubi tamen capite impegi

in *Petram*,

Eo perfracto, ab Hospitio delatus

ad Hospitale, integer & vitæ cerebri
non redii.Prædicans *Fui*

Dicerem Sum; nisi prodigium videretur

Prædicantem esse & *Tacere*.Philosophus tamen mansurus, qui non
eram, si tacuissem.

Mirum

111

Mirum certe fuit, & me tam insana *Ac-*
dere, & alios Audire.

Certò sperare cælum docui solâ nixus

Fide, Abique omni Spe:

Legem quoq; adimplere, quæ leges omnes
solveret;Unum scilicet præceptum credendi, præ-
cepta adimpleri non posse.Multa propter *solam* Fidem passus, absq;
Martyrio; sapius *erubui*,
sine sanguine.Nunquã tamen magis se ime? prodidit Pu-
dor, Quàm cum occurrens Japhetke Pa-
tris vultum textit, pallio se ipsum nuda-
vit, ad Virgas paratus pro Patre.Multorum titulum hominem, nec Lo-
gicus definire me, nec Mathematicus, suo*Circulo* potuit circumscribere:

solus Alphabetarius legere,

A. C. K. H. G. L. T. C. I.

De gratia speciali,

Sepultus in Hospitali.

F I N I S.

112

Cassai Kálvinista Hívek
gyülekezetének Lelki-ta-
mítója Czeglédy István
"Barátságai dorgálása el."
"Len vagyon ezen
Munkátsza.

